

ГОРА

4/2017

Лесовъд на годината -
инж. Руси РУСЕВ

STIHL®

www.stihl.bg

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

STIHL®

МАШИНИ С КОНСУМАТИВИ ИЛИ ЦЕНОВИ ОТСТЪПКИ

От 20.03 до 19.05.2017

Посрещнете пролетта с богатия асортимент продукти на STIHL и VIKING. При дилърите на АНДРЕАС ШТИЛ ЕООД в цялата страна ще намерите подходящите уреди, с помощта на които с лекота ще поддържате двора, градината и зелените площи в отлична форма. Възползвайте се от промоционалните ни пакети за:

- избрани модели бензинови коси и храсторези STIHL с включени в тях 1 л моторно масло STIHL и консумативи според модела и
- тримерите STIHL с 1 бр. корда

Не пропускайте и промоционалните цени на леките моторни коси STIHL FS 38 и FS 55.

Само при дилърите на STIHL:

www.stihl.bg/prolet2017.aspx

Надежда за живот

И с този следпразничен брой подчертаваме, че Седмицата на гората е уникална за българската история със своята силна и продължителна във времето традиция. Започнала на 12 април 1925 г. като Празник на залесяването и прераснала през 1934 г. в Седмица, тя вече 93 години не само искри, а и се разгаря от ентузиазма на граждани и природолюбители, за които българската гора е светиня. И в този „пожар“ животът не изгаря, а се възражда. Милиони са ръцете, подхващали нежна фиданка, затова и милиони са площите с нови гори. За съжаление не са малко и ръцете, държали и държащи брадва. Но надмощието в този кръговрат е предопределено за съзиданието. Неговите измерения днес са залесените над 18 млн. дка нови гори, преобразили трайно България.

Тазгодишната Седмица оставя ярка следа в историята с мащабните национални инициативи като „Лесовъд за един ден“, откриването на Национален горски музей, още по-активното участие в създаването на нови гори от обществеността и надеждата, че гората е и ще бъде неизменна част от Живота.

Редакционен съвет:

Председател:

д-р инж. ЦЕНКО ЦЕНОВ

Членове:

инж. ДИМИТЪР БЪРДАРОВ

инж. ВАЛЕНТИН ЧАМБОВ

проф. д-р ИВАН ПАЛИГОРОВ

д-р инж. ГЕОРГИ ГОГУШЕВ

доц. д-р ГЕОРГИ КОСТОВ

доц. д-р ЗДРАВКО СТАЛЕВ

Главен редактор:

инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ

boris@iag.bg

bbgospod@yahoo.com

Редактори:

СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА

banzarova@abv.bg

(Вогещ на броя)

ЮЛИЯ СЪБЧЕВА

yulia_sabcheva@abv.bg

Технически редактор:

инж. ВАНЯ КИСЪОВА-ИЛИЕВА

vaniakisiyova@abv.bg

Дизайн и предпечат:

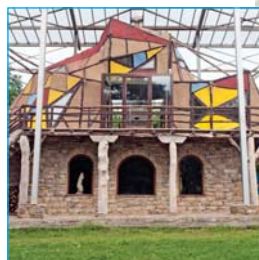
ТЕМЕНУЖКА МАРКОВА

nushkamarkova@abv.bg

Фоторепортер:

ЙОРДАН ДАМИАНОВ

jordan.damianov@abv.bg

Адрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,

тел.: 02 988 86 42;

тел./факс: 02 988 04 15.

<http://www.gorabg-magazine.info>

E-mail: gora@iag.bg

BIC TTBBBG22

IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50

СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.

Печатни коли 4.5. Формат 1/8 от 60/90.

Броят е погнуса за печат на

27.04.2017 г. Индекс 20346.

Годишен абонамент - 30.00 лева.

Отделен брой - 3.00 лева.

Отпечатано - „Фатум“ ООД

Подробна информация за дейността на Изпълнителната агенция по горите може да намерите на Интернет адрес www.iag.bg

В броя

2 Седмица на гората 2017: Гората е живот, който поколения лесовъди създават, поддържат и опазват

4 Лесовъд за един ден

7 Национален горски музей

8 Регионални чествания

15 Клуб „Фортуна“ в Трявна

17 Годишници: СКОПС - на 40 години

18 Репортаж с продължение: След две години в местата на природното бедствие

24 Обучения: История на горската педагогика и нейното развитие в Европа

25 Форум: Седми редовен конгрес на ФСОГСП

26 Наука и практика: Ръка за ръка в полза на гората

28 Състезания: Младите дървосекачи премериха сили в Тетевен

30 Гост на редакцията: Петър Кръстев: Природата е най-красивият модел, който може да ти позира

III Обичам България: От кал да е, къща да е

На корицата

Снимка Йордан ДАМИАНОВ

CONTENTS

- 2 Forest Week 2017: The Forest is a life that generations of foresters create, maintain and preserve
- 4 Forester for a day
- 7 National Forest Museum
- 8 Regional celebrations
- 15 Fortuna Club in Tryavna
- 17 Anniversaries: Students Club for Environment Protection turned 40 years
- 18 Report: At the places of natural disaster 2 years late
- 24 Trainings: History of forestry pedagogy and its development in Europe
- 25 Forum: 7th congress of Federation of the Syndicates of Forestry and Wood Processing Industry
- 26 Science and practice: Hand in hand in favor of the forest
- 28 Competitions: The young woodcutters compete in Teteven
- 30 Guest of The Editorial Office: Peter Krastev: Nature is the most beautiful model to pose
- III I love Bulgaria: The house of mud

Седмица на гората 2017

Гората е живот, който поколения

Много малко тържествени дни от българската история имат такава силна и продължителна във времето традиция като Седмицата на гората. „Денят 12 април ще остане паметен - пише в кн. 5 от 1925 г. сп. „Горски преглед“, издание на Дружеството на българските лесовъди - в историята на развитието на горското дело в България. Тоя ден в сърцето на България, в столицата ѝ, се отпразнува тържествено първият Празник на залесяването, с което се тури основата на едно културно-просветно дело, което има да изиграе важна роля в стопанско-икономическото повдигане на страната“. Само след 9 години - през 1934 г., еднодневният празник прераства в Седмица на гората, който става една трудова - защото хората излизат на залесявания, и агитационна - защото лесовъдите изнасят „сказки“ за значението на горите, седмодневка. И така се запазва до наши дни.

Тази година Седмицата на гората бе проведена от 3 до 9 април за 93-и път. Открита бе в сърцето на България, в подножието на нейния символ - планината Витоша, под мотото „Гората е живот“. Пленарната зала на Националния исторически музей отново отвори врати за служителите на зелената емблема, които се събраха от цялата страна да разкажат на обществото за своето дело и да се поздравят с празника. Той събра директорите на държавните горски предприятия и техните подразделения, на регионалните управления по горите, природните паркове, специализираните териториални звена, представители на лесовъдската наука и образованието, лесовъдите ветерани, природолюбители.

Много вълнуващ момент за присъстващите настъпи, когато залата бе огласена с китка от родопски песни, изпълнени на гайда от участничката на състава „100-те каба гайди“ Николя Никова - дъщеря на лесовъд и тя самата бъдещ лесовъд (сн. 1). Официалните гости, заели места в президиума, бяха проф. д-р Иван Палигоров и проф. д-р Георги Желязков - заместник-министри

на земеделието и храните, инж. Григор Гогов - изпълнителен директор на Изпълнителната агенция по горите, Светлана Боянова - съветник по земеделие на вицепремиера Малина Крумова, проф. д-р Иван Илиев - ректор на Лесотехническия университет, главен комисар Николай Николов - директор на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“. Председателят на най-голямата синдикална организация в горската система - ФПОГСДП към КНСБ, инж. Петър Абрашев също присъства на тържеството.

Да споделят празничния ден с лесовъдската колегия дойдоха Диана Топова - областен управител на София - град, и София Торолова - областен управител на Софийска област.

Възпитаниците на Националното училище за фолклорни изкуства „Филип Кутев“ - Котел, внесоха още по-празнична атмосфера в залата с талантивите си изпълнения.

Приветствено слово произнесе зам.-министърът на земеделието и храните проф. д-р Иван Палигоров (*Словото публикуваме на стр. 16*). Той подчерта приноса на поколенията лесовъди, превърнали с труда си България в китна градина, за което са заслужили признанието на цялата общественост. Около 100 000 души днес са заети пряко или косвено в сектора „Горско стопанство“ и мнозина от тях са вдъхновяващ пример за високоотговорната служба в името на гората и обществото.

Към лесовъдската колегия с поздравителни думи се обърна изпълнителният директор на ИАГ инж. Григор Гогов. Инж. Гогов и

Носители на приза „Лесовъд на годината“ и подгласници (от дясно наляво): инж. Илия Ангелов, инж. Богдан Богданов, инж. Руси Русев, инж. Йорданка Карамитрова, инж. Стоян Поптомов и инж. Ивайло Иванов

Носители на наградата на Изпълнителната агенция по горите „Служител по контрола и опазването на горски територии“ за 2016 г. (от ляво надясно): Мартин Иванов, Пламен Кръстев и Лако Лаков с инж. Григор Гогов

„Гората е живот“

лесовъди създават, поддържат и опазват

Проф. Иван Палигоров връчва приза „Лесовъд на годината“ за 2016 г. на инж. Руси Русев

Връчване на отличието „За цялостен лесовъдски принос“ на инж. Богдан Богданов от и.д. председателя на СЛБ г-р инж. Анна Петракиева

проф. Палигоров връчиха плакетите и сертификатите, удостоверяващи отличията, на носителите на тазгодишните професионални награди. От д-р инж. Анна Петракиева - и.д. председател на СЛБ, наградените получиха „Почетен знак“ и сертификат на Съюза.

Призьорите бяха гласувани на заседанието на Работната група за определяне на носителите на отличието „Лесовъд на годината“ и „За цялостен лесовъдски принос“, с председател д-р инж. Анна Петракиева и осемчленен състав, която разгледа постъпилите предложения от 15 дружества на Съюза за общо 25-има лесовъди и съобразно с утвърдения ред и критерии за определяне на съответните номинации излъчи победителите.

Носител на най-високото лесовъдско отличие „Лесовъд на годината“ за 2016 г. стана инж. Руси Русев - заместник-директор на ДГС „Сеслав“ - гр. Кубрат (СЦДП - Габрово). Негови подгласници са инж. Илия Ангелов - началник на отдел „Инвентаризация и горскостопанско планиране“ в ИАГ, инж. Йорданка Карамиджова - директор на ДГС - Костенец (ЮЗДП - Благоевград), и инж. Стоян Поптомов - зам.-директор на ДГС - Селище (ЮЦДП - Смолян).

Носител на приза „За цялостен лесовъдски принос“ стана инж. Богдан Богданов - дългогодишен лесовъд, ръководител в горската система и главен редактор на в. „Българска гора“ - издание на СЛБ.

Специален приз „За цялостен лесовъдски принос“ (посмъртно) бе присъден на инж. Коста Чолаков - зам.-директор на РДГ - Сливен. Отличието прие инж. Мирослав Маринов - директор на РДГ - Сливен.

Тази година бе гласувана и специална награда - „За въвеждане на иновации в горския сектор“, чийто призьор стана инж. Ивайло Иванов - доскорошен директор на дирекция „Информационно обслужване и връзки с обществеността“ в Изпълнителната агенция по горите.

Отличените с наградата на Изпълнителната агенция по горите „Служител по контрола и опазването на горски територии“ за 2016 г. са горските инспектори: I място - Лако Лаков от РДГ - Ловеч, II място - Мартин Иванов - РДГ - Берковица, III място (с еднакъв брой точки) - Тончо Гудов - РДГ - Бургас, и Пламен Кръстев - РДГ - Ловеч.

„Хубава си, моя горо“ е откопшен химн на лесовъдската колегия, но всеки път вълнува отново и отново. Залата я изпя заедно с учениците от НУФИ „Филип Кутев“.

На открито, с празничен декор от разцъфтелите и свежозелени поли на Витоша, възпитаниците на училището поднесоха на присъстващите вълнуващ спектакъл с музиката и танците на различните фолклорни области на България.

Седмичата на гората продължи с много инициативи, в които лайдмотивът бяха запознаването и участието на децата в мероприятията, възпитаващи любов и отговорно отношение към гората и природата, и залесяванията на различни места в страната.

Възпитаниците на НУФИ „Филип Кутев“

Диана Тоновa и София Торолова залесиха с проф. Иван Палигоров фиданки в парковото пространство на Музея

Лесовъд за един ден

Деца от цялата страна станаха лесовъди за един ден на **1 април**. Инициативата се провежда за втора година в рамките на Седмицата на гората и в нея се включиха регионалните дирекции по горите, държавните горски предприятия, горските и ловните стопанства, дирекциите на природните паркове в страната.

Кампанията цели да възпита у децата грижа към гората, да провокира интереса им към нейните функции. Малките природолюбители се включиха в образователни игри и научиха повече за горските обитатели, техните домове, дървесните видове и грижите, които полагат лесовъдите за тяхното опазване и съхраняване.

В **София** стартът на игрите беше даден от проф. д-р Иван Палигоров - зам.-министър на земеделието и храните, в Борисовата градина.

В продължение на няколко часа деца от IV и V клас от столични училища се включиха в образователни игри, в които специалисти по горска педагогика - експерти от Изпълнителната агенция по горите и ДПП „Витоша“, им показаха как да определят възрастта на дърво, неговата височина и диаметър на стъблото, разказаха им интересни факти за различните дървесни видове и горските обитатели (сн. 1).

Бургас. Децата в региона участваха в празника, организиран в сოзополското с. Крушевец съвместно от РДГ - Бургас, ДПП „Странджа“, ДЛС „Ропотамо“ и Българското дружество за защита на птиците, които станаха символичен домакин на територията на природозащитен център „Пода“ (сн. 2). Край Центъра ученици от местното ОУ „П. К. Яворов“ засадиха фиданки и изслушаха интересни факти за горите в региона, за Природния парк „Странджа“ и за природозащитен център „Пода“. Младите лесовъди с интерес участваха в интерактивните игри, организирани от специалистите на РДГ, с които придобиха нови знания за баланса в природата, научиха много за дивите животни, за горите, тяхното опазване и ползата от тях. Любопитни факти и трофеи от елен лопатар, благороден елен и сръндак впечатлиха децата, но най-голямо бе вълнението им от демонстрацията и разказите на горските инспектори.

Пловдив. Инициативата, в която взеха участие експерти от РДГ - Пловдив, представители на СНЦ „Зелени Балкани“ и Биологическия факултет на Пловдивския университет, ученици и граждани, се проведе в Международния панаир - Пловдив. Посредством много интерактивни игри и беседи децата научиха повече за лесовъдската професия, горските екосистеми и процесите, които протичат в тях.

Всички участници получиха подаръци и образователни материали, както и контейнерни фиданки от атласки кедр, които да залесят и да се грижат за тях (сн. 3).

Смолян. Десетки деца и граждани се включиха в празника, организиран от Южноцентралното държавно предприятие и Регионалната дирекция по горите - Смолян. По време на организирания кратък поход участниците се запознаха с основните дървесни видове в гората и начините за тяхното разпознаване. С полеви определители, под напътствията на лесовъдите, децата се учеха да различават следите на горските обитатели. Участниците достигнаха до с. Хасовица, на чиято територия възникна горски пожар, а в момента се усвоява дървесината, и се запознаха с ежедневната лесовъдска дейност по опазване и възстановяване на горите. Горските служители демонстрираха как се определят и маркират дървета, как се опазва оставащият дървостой по време на сечта и извоза, какви са мерките за безопасност и как се поваля дърво (сн. 4). В края на празника децата получиха подаръци, които да им напомнят за вълнуващия ден.

Белене. Мероприятието се проведе в защитена местност „Кай-

куша“ с образователни интерактивни игри за децата и разходка на открито, с участието на служители на РДГ - Ловеч, ДПП „Персина“ и граждани.

Учениците от беленските училища ОУ „Васил Левски“ и СУ „Димчо Дебелянов“ взеха участие в празника заедно със своите родители, а идеята

„Гората е живот“

за съвместното преживяване се прие много добре от всички (сн. 5).

Враца. Над 60 деца участваха в инициативата „Лесовъд за един ден“, организирана от СЗДП - Враца, и РДГ - Берковица. Включиха се ученици от Природо-математическата гимназия, СУ „Васил Кънчов“, СУ „Никола Войводов“ и еко клуб „Детелините“ към СУ „Христо Ботев“ в града, както и много семейства. Горски служители от ДГС - Враца, РДГ - Берковица, и ДПП „Врачански Балкан“ показаха на практика начините за измерване на среден диаметър и височина на дърво със специализирани инструменти. Униформени горски инспектори от РДГ - Берковица, представиха пълното си оборудване за действие при нару-

шения в гората и показаха на децата служебен автомобил, с който изпълняват задълженията си (сн. 6).

По случай отбелязването на Световния ден на птиците (1 април) инициативата продължи със занимателни и образователни игри, акцентиращи върху функцията на гората като местообитание на различни видове грабливи и пойни птици.

Бяха раздадени фиданки от черен бор и награди на децата, които се включиха в игрите. Всяко дете си тръгна с дървен медальон и шапка с логото на празника.

Петрич. В инициативата, която бе организирана от Дирекцията на Природен парк „Беласица“ съвместно с Държавните гор-

ски стопанства в Петрич и Катунци, се включиха ученици от клуб „Млад еколог“ при СОУ „Васил Левски“ - с. Коларово, клуб „Зелени патрули“ при Общински детски комплекс - Петрич, и клуб „Природолюбител“ при ОУ „П. К. Яворов“ - с. Скрът. Лесовъдите запознаха децата с интересни дейности от тяхната професия, научиха ги как да боравят с клупа и висотометр. Най-интересни за децата

бяха игрите с природна насоченост, в които по забавен начин установиха какви усилия полагат животните в природата за оцеляването си и колко е важна грижата за опазването на живото богатство на планетата (сн. 7).

Благоевград. В м. Заева поляна ученици от СОУ „Кузман Шапкарев“ имаха възможност чрез интерактивни игри и занимателни беседи с лесовъди от ЮЗДП и РДГ да разберат повече за лесовъдската професия, горските екосистеми и процесите, които протичат в тях (сн. 8). Същия ден ученици от столично училище посетиха ДПС „Искър“, където се запознаха с дейността на стопанството и наблюдаваха пораженията от върховия корояд върху иглолистните насаждения, създадени преди половин век с противоерозионна цел, около яз. „Искър“.

Сливен. Югоизточното държавно предприятие, РДГ - Сливен, ДГС - Сливен, и ДПП „Сините камъни“ организираха истински горски празник за децата от 2 ОУ „Христо Ботев“, 7 ОУ „Панайот Хитов“ и хуманитарна гимназия „Дамян Дамянов“, както и за много други деца и гости на мероприятиято в м. Моллова кория край града. Те премериха сили в занимателни интерактивни игри и научиха повече за лесовъдската професия, дейностите в горите и горските екосистеми. Децата наблюдаваха с бинокли и далекогледна тръба различни видове птици на територията на Природен парк „Сините камъни“ и придобиха ценни знания и умения как да опазват зеленото богатство на страната ни (сн. 9).

Утвърдена традиция

Всяка година, в последния петък - тази година **31 март**, преди началото на Седмицата на гората, лесовъдската колегия отдава почит и признателност на всички лесовъди и горски служители, отдали живота си за горското дело.

- Днес отново следва да припомним, че българският лесовъд, със своя професионализъм, отдаденост и гражданска доблест, отдавна е заслужил уважението и признанието на обществото. Лесовъдската ни колегия не забравя стореното от миналото и с увереност в бъдещето се старее да продължава традициите, създадени от нашите достойни предшественици. Много са и днес лесовъдите у нас, които не пестят сили и знания за създаване на съвременно горско стопанство, изградено в съзвучие с новите обществени и икономически реалности - подчерта в словото си към всички присъстващи д-р инж. Анна Петракиева, и.д. председател на Съюза на лесовъдите в България. Тя изрази благодарност към всеотдайния труд на предците, които с цената на много усилия и жертви са успели не само да запазят, но и да създадат огромни площи нови гори.

Пред мемориала в двора на Лесотехническия университет с едноминутно мълчание бяха почетени загиналите лесовъди. Заместник-министър проф. Иван Палигоров поднесе цветя от името на

ръководството на Министерството на земеделието и храните. Венци и цветя бяха положени от ректора на ЛТУ проф. Иван Илиев и от ръководители и служители на ИАГ, ЛТУ, РДГ - София, ИГ, ДГС - София, представители на СЛБ, „Булпрофор“, Асоциация „Общински гори“, синдикалисти, лесовъди-ветерани, ДПП „Витоша“ и други териториални поделения на ИАГ, преподаватели и студенти от ЛТУ, природозащитници.

Среща на ръководители

На **6 април** в ДПС - Витиня, се състоя работна среща на ръководителите на централното горско управление през последните 28 години. На нея присъстваха 16 ръководители, сред които зам.-министърът на земеделието и храните проф. Иван Палигоров и инж. Григор Гогов - изпълнителен директор на ИАГ. Тази среща е вече традиционна през дните на Седмицата на гората, като на нея се разискват различни актуални въпроси, свързани с развитието на горския

сектор. Срещата премина в колегиална и ползотворна атмосфера, като всички бивши и настоящи ръководители изразиха удовлетвореност от обменения управленски опит в името на подобряване на дейностите в горския сектор. Специален акцент бе поставен на приобщаването на специфичната горскостопанска и лесовъдска дейност към изискванията и очакванията на обществеността за опазване и гласност при ползването на горите.

Участниците в срещата (от ляво надясно): н.с. инж. Мирослав Якимов, доц. Николай Матаков, инж. Тони Кръстев, инж. Илия Симеонов, инж. Бисер Дачев, проф. Стефан Юруков, г-р инж. Валентина Маринова, инж. Цветко Цветков - директор на СЗДЦ, инж. Григор Гогов - изпълнителен директор на ИАГ, проф. Иван Палигоров - зам.-министър на земеделието и храните, инж. Добри Добрев, инж. Валентин Карамфилов - зам.-изпълнителен директор на ИАГ, доц. Георги Костов, инж. Милко Станчев, инж. Любен Ванчев и инж. Христо Тодоров

Национален горски музей

Въпреки че българската горска наука и практика има почти 140-годишна история, нашата страна няма национален горски музей. През 1996 г. при честването на 100 години от основаването на първото горско училище бе открита и уредена музейна сбирка в сградата на тогавашния професионален учебен център в Боровец, с перспективата да прерасне в музей със закрыта и открита площ. Последвалите социално-икономически и политически събития преустановиха развитието на музея.

Затова **4 април** би трябвало да остане паметен с откриването на Национален горски музей, който се организира в сградата на един от първите в България Леснически дом, намиращ се в непосредствена близост до административната сграда на УОГС - Юндола.

- Тук ще съберем всичко, създадено от нашите предци в горското дело, и ще го запазим за историята и за нашите деца. Позна-

вайки своята история, ние по-лесно ще се справим с предизвикателствата на времето. Неслучайно националният горски музей се устройва в Юндола, където е учебният център за бъдещи лесовъдски кадри. В музея ще се набират и съхраняват ценни исторически документални източници и паметници, свързани с развитието на горското стопанство. На територията на Университетската гора, под егидата на Учебно-опитното горско стопанство, музеят придобива огромно символично значение за историческата памет на горското ни дело - подчерта проф. Иван Палигоров, зам.-министър на земеделието и храните, който заедно с ректора на ЛТУ проф. Иван Илиев откри бъдещия музей. Прочувствено слово за необходимостта от национален горски музей и за историята на горската наука и практика в Юндола произнесе 91-годишният проф. Никола Колев - ръководил УОГС до 1960 г., а след демократичните промени в страната като председател на СЛБ ратувал горещо за идеята за създаване на горски музей.

На откриването присъстваха представители на МЗХ, ИАГ, ЛТУ, държавните горски предприятия, регионални дирекции по горите, природни паркове, представители на община Велинград, лесовъди ветерани.

Преди откриването на музея участниците в събитието се преклониха пред делото на лесовъда Христо Разсуканов и поставиха цветя пред мемориалната плоча в двора на администрацията на УОГС. Проф. Христо Цаков - досегашен директор на Института за гората, представи житейския път и саможертвата на лесовъда в името на опазването на гората.

По-късно същия ден във Велинград

Седмицата на гората бе открита пред мемориалната плоча на лесовъда Васил Попов с участието и на ръководители и служители от държавните горски и ловни стопанства от региона, ветерани лесовъди, преподаватели и ученици от Професионалната гимназия по горско стопанство във Велинград, общественици.

Слово за живота и дейността на Васил Попов, убит преди 105 години в с. Лъджене, сега квартал на Велинград, произнесе д-р инж. Кирил Цанов, дългогодишен директор на ГС - Велинград, и бивш директор на РДГ - Пазарджик. Ученици от Професионалната гимназия изнесоха рецитал, посветен на гората, а дечица от Хора на малките пяха песни за природата и гората.

Ползотворна среща

Целта на срещата, състояла се на **5 март**, която е втора и с перспектива да стане традиционна, между студенти и ръководители на Министерство на земеделието и храните и държавните горски предприятия е да окуражи младите хора, които завършват ЛТУ, да тър-

Проф. Иван Палигоров, проф. Иван Илиев, доц. Мариус Димитров и инж. Дамян Дамянов

сят и намират своята реализация в горския сектор на България. - От миналата година започна процес на увеличаване на доходите в горския сектор, което дава добра основа за бъдеща реализация и стабилност в тази сфера. Политиката в областта на горското стопанство се прави днес, но дава отражение върху стопанисването и управлението на горите в бъдеще. Днес вземаме решения въз основа на това, което сме наследили от нашите предшественици, и се надяваме действията ни да са правилни, за да имат нашите деца и внуци такива гори, каквито получихме ние от нашите предци - каза в обръщението си към присъстващите проф. Иван Палигоров - зам.-министър на земеделието и храните.

По време на събитието бяха представени дейностите на ИАГ и горските предприятия, както и практическата работата на лесовъдите. Аудиторията беше запозната с административните функции на ИАГ като контролиращ орган в опазване на горските територии, със стопанските дейности на държавните предприятия като залесяване, дърводобив и продажба на дървесина, опазване на държавните горски територии от пожари и браконьерски прояви, ловен и алтернативен туризъм.

В срещата участие взеха инж. Григор Гогов - изпълнителен директор на Изпълнителната агенция по горите, проф. Иван Илиев - ректор на ЛТУ, доц. Мариус Димитров - декан на Факултет „Горско стопанство“, който ръководи срещата, преподаватели и студенти. Ръководителите на шестте държавни горски предприятия - инж. Дамян Дамянов - директор на ЮЗДП - Благоевград, инж. Цветко Цветков - директор на СЗДП - Враца, инж. Веселин Нинов - директор на СИДП - Шумен, инж. Цветелин Миланов - директор на СЦДП - Габрово, инж. Михаил Михайлов - зам.-директор на ЮИДП - Сливен, инж. Елин Лилков - зам.-директор на ЮЦДП - Смолян, представиха своята дейност, като подчертаха предимствата и трудностите на лесовъдската професия. Отчетено бе, че реализацията на студентите от Факултет „Горско стопанство“ в практиката не е задоволителна и че е необходимо провеждането на подобни срещи и стимулиращи практики като договори за стипендия и покриване на семестриални такси.

Регионални чествания

РДГ - Кюстендил

Къщички за птици и игри зарадваха децата от Детска градина „Първи юни“ в Кюстендил в Седмицата на гората. Децата участваха и в засаждането на липа и люляк в двора на детската градина в кв. „Запад“. Експерти от РДГ показаха на малчуганите интересни игри - „Екологично равновесие“ и „Млад огнеборец“. Те, от своя страна, демонстрираха завидни знания за гората, дърветата, птиците и тяхната роля за живота на Земята.

Над 50 души се включиха и в традиционното залесяване, организирано от Регионалната дирекция съвместно с община Кюстендил, около градския плаж. В залесяването се включиха и представители на фондация „Сийдър“, ТД „Осогово“ и спортен клуб към Обединен детски комплекс.

Офис - Дупница, закри честванията със залесяване в двора на

Залесяване в двора на ОУ „Неофит Рилски“ в Дупница

„Гората е живот“

ОУ „Неофит Рилски“ в града. Инициативата се проведе в партньорство с Общината, РС „ПБЗН“ и ДГС - Дупница. Всяка от 26-те паралелки в училището засади свое дърво, като учениците поеха ангажимент да се грижат за него. В двора на училището бяха закачени 4 къщички за птици, украсени от третокласници. Работещите в офис - Перник, съвместно с представители на

ДПП „Витоша“ посетиха ОДЗ „Калина Малина“, където на децата бяха раздадени образователни брошури за растителния и животинския свят на територията на Парка. На всички детски градини в община Перник бяха раздадени дървени къщички за птици, които малките природолюбители поставиха на подходящи места.

РДГ - Пловдив

Честванията бяха открити на **4 април** пред административната сграда на Дирекцията с приветствено слово на инж. Мирослава Велинова - зам.-директор. Присъстваха зам.-директорът на ЮЦДП - Смолян, инж. Елин Лилков, директори на държавните горски и ловни стопанства, кметове на общини, лесовъди на частна практика, ветерани и гости.

Наградени с регионалните отличия „Лесовъд на годината“ за 2016 г. бяха инж. Антон Бамбалов - главен експерт по стопанисване на

горските територии, и подгласниците - инж. Александър Дюлгеров - главен експерт по стопанисване, и инж. Милена Нанова - главен експерт „Промени в горските територии“. Приза „Служител по контрола“ заслужи Красимир Неделчев - горски инспектор в РДГ - Пловдив.

На **6 април** в двора на открития през 2015 г. Център за настаняване от семеен тип към КСС „Олга Скобелева“ - Пловдив, децата и експертите от Регионалната дирекция залесиха фиданки от атласки кедър. Зам.-директорът на РДГ - Пловдив, инж. Мирослава Велинова награди децата, участвали в конкурса за апликация и пано с природни материали на тема „Гората е живот“. Бяха предоставени фиданки, които децата сами да залесят и да се грижат за тях. На церемонията присъства председателят на общински съвет на Пловдив Савина Петкова.

На **7 април** служителите на РДГ посетиха предучилищна група в ЦДГ „Червена шапчица“ и разказаха на децата за лесовъдската професия. Малчуганите получиха по една фиданка атласки кедър, която да залесят сами, и книжки за диворастващите гъби и следите на дивеча. Възпитаниците на детската градина изпяха своя химн и подариха на присъстващите рисунки на тема „Гората е живот“.

РДГ - Сливен

На **5 април** експерти и служители от Регионалната дирекция съвместно с ДГС - Сливен, и ДПП „Сините камъни“ проведоха беседа с ученици от ПМГ „Добри Чинтулов“. Встъпителни думи към участниците бяха поднесени от директорите на трите институции - инж. Мирослав Маринов, инж. Димо Димов и инж. Ирина Петрова. Изнесена бе презентацията „Посей добро - засади дърво“ и бе представен филмът „Зарьката“. Следобед същия ден се проведе организираното залесяване с участие на деца, превърнало се в традиция през последните години. Инж. Мирослав Маринов приветства присъстващите и отбеляза, че грижата за гората е обща - на лесовъдите, природолюбителите и обществото, и припомни целта и историята на Седмичата на гората. Всички участници получиха подарък - игра за смелчаци „Полет към Кушбунар“, и специално подготвени материали за тях, както и по една фиданка, предоставена от ДГС - Сливен.

За седмоласниците от ПМГ „Добри Чинтулов“ на **6 април** бе организирано посещение на терен - сечище в района на ДГС - Сливен. Младите участници съвсем професионално извършиха мар-

киране на дървета, научиха повече за оформянето на сечище и правилата при извършване на сеч и извозването на дървесината.

На **7 април** бяха връчени традиционни награди и почетни отличия на най-изявените служители по контрола и опазването на горските територии на РДГ - Сливен. Грамота и отличieto „Служител по контрола и опазването на горските територии“ за 2016 г. получи Меджун Мустанов - горски инспектор, и Росен Радев, определен за „Перспективен млад служител по контрола и опазването на горските територии“.

Програмата на Седмицата на гората в Североизточното държавно предприятие бе насочена основно към малките природолюбители.

С помощта на служители от **ДГС - Шумен**, ученици от СУ „Сава Доброплодни“ и ОУ „Димитър Благоев“ отбелязаха празника, засаждайки фиданки в дворовете на училищата (сн. 1).

За втори пореден път служители на ДГС - Шумен, залесяваха и в двора на ДГ „Конче Вихрогонче“. В отговор децата бяха подготвили концерт на открито.

В **ДГС - Смядово**, Седмицата на гората започна с горски празник с участието на деца от ОДЗ „Маргаритка“ и лесовъди ветерани. Тържеството протече с музика, награди и изложба от детски рисунки, а накрая всички залесиха символично фиданки в центъра на града. Мероприятията, посветени на празничната Седмица, продължиха с кампанията за събиране на отпадна хартия. Идеята е чрез поощряване на

ги институции. Раздадени бяха над 70 фиданки, всички получиха и сертификати за участие.

По инициатива на **ДГС - Добрич**, ученици от три училища в града премериха сили в състезание, посветено на грижата за гората. Възпитаници на ОУ „Панайот Волов“, СУ „Любен Каравелов“ и СУ „Димитър Талев“ демонстрираха отлични познания за процесите, протичащи в природата. Служителите на Горското стопанство наградиха участниците и споделиха с тях любопитни факти за своята професия.

Под ръководството на лесовъдите от **ДГС - Провадия**, със съдействието на община Провадия, за учениците от СУ „Димитър Благоев“, ОУ „Христо Смирненски“ и ОУ „Иван Вазов“ беше организиран празник, посветен на грижата за природата, със забавни игри и викторини, в които децата изяха своите знания за зеленото богатство на България. Всеки отбор получи подаръци и фиданки, които да залеси в дво-

лища и детски градини.

С деца от различни възрасти отбелязаха Седмицата на гората в **ДГС - Генерал Тошево**. Над 60 ученици от ОУ „Христо Смирненски“ демонстрираха познанията си за природата в тематични игри, посветени на опазването за зеленото богатство и засади фиданки. От горските служители учениците получиха полезни съвети как да се грижат за дърветата и безопасно да палят огън в гората.

Със залесяване в двора на СУ „Никола Йонков Вапцаров“ започна Седмицата в **ДГС - Суворово**. Над 50 деца от училището засади фиданки от черен дъб и люляк и поставиха къчици за птици.

ДГС - Цонево, също организира за децата от ОУ „Христо Ботев“ в града интересна програма, с която обогати своите знания за лесовъдската професия, дейностите по опазването на горите, екосистемите и процесите, които протичат в тях. Децата с интерес се включиха и в залесяването на дръвчета в района на стопанството и на училището. Всички участници получиха подаръци (сн. 2).

В **ДЛС „Балчик“** бяха организирани инициативи с местните училища. Над 20 ученици от ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ с напътствията на служителите на ловното стопанство премериха знания за горите в България и засади фиданки. Децата получиха ценни съвети как да се грижат за дърветата и как да опазват зеленото богатство. Със забавни игри и практически занимания за малките приятели на природата бе отбелязан празникът и в **ДЛС „Тервел“**. Служителите на Държавното ловно стопанство запознаха възпитаниците на Школата по изобразителни и приложни изкуства при ЦПЛР „Малкият принц“ с дейностите, които извършват, с горските екосистеми и процесите, протичащи в тях. Децата посветиха на Седмицата на гората много от своите рисунки, а най-добрите художници получиха награди.

ДЛС „Шерба“ подари фиданки на детските градини в селата Старо Оряхово и Шкорпиловци, община Долни чифлик. Под напътствията на горските служители и заедно със своите родители децата се включиха в засаждането на фиданките в дворовете на детските градини (сн. 3).

Служителите от **ДЛС „Паламара“** организираха истински горски празник за малчуганите от ДГ „Щастливо детство“. Беше открита и изложба с детски рисунки, а в двора на детската градина бяха засадени 15 фиданки от туя.

опазването на околната среда да бъдат залесени повече дръвчета, като за всеки 10 кг предадена хартия децата получаваха фиданка. В акцията се включиха възпитаниците от III клас на СУ „Св. св. Кирил и Методий“ - Смядово, ДГ „Маргаритка“, ДГ „Щастливо детство“ - с. Старо Оряхово, представители на Община Смядово и дру-

ра на училището си. Малчуганите от ДГ „Пролет“ и „Снежанка“ изработиха творби от природни материали, които станаха част от експозиция в художествената галерия на града. Горското стопанство спазва традицията си по повод Седмицата на гората и предостави фиданки и на местни организации, учи-

Церемонията по награждаването на регионалните носители на приза „Лесовъд на годината“

Безкраен интерес предизвиква интерактивното съоръжение „Земно кълбо“

Част от творбите на участниците в конкурса „Гората през моите очи“

Участници в конкурса „Гората през моите очи“

Регионалното честване на Седмицата се проведе на **5 април**. Лесовъдската колегия бе поздравена от Илия Годев - зам. областен управител на Смолян, и Николай Мелемов - кмет на община Смолян. Присъстваха представители на РДГ, РИОСВ, РДВР, РД „ПБЗН“, лесовъди ветерани и много гости.

Тържествен момент бе връчването на отличията на най-добрите в професията. Регионалният приз „Лесовъд на годината“ спечели инж. Михаил Илиев - зам.-директор на ДГС - Славейно. Подгласници са инж. Станко Делианчев - директор на ДГС - Смолян, и Сидер Мишев - технолог по дърводобива в ДГС - Триград.

По утвърдена дългогодишна традиция на жителите на града бяха раздадени фиданки за залесяване.

Същия ден в Смолян като подарък на Южноцентралното държавно предприятие за смолянските деца гостува атрактивното съоръжение „Земно кълбо“. Подвижната класна стая е интерактивен модел на Земята, с диаметър 6.5 м, в която 60 деца учеха за континентите, моретата, природата и гората. Чрез образователен урок „Дъбовите гори“ любопитните малчугани се запознаха с ролята на този дървесен вид за нашата природа. Игри и забавления съпътстваха цялото мероприятие.

На **6 април** се проведе награждаването на победителите в обявения от ЮЦДП и Регионалната библиотека в Смолян конкурс „Гората през моите очи“. В него се включиха учениците от смолянските училища „Юрий Гагарин“, „Иван Вазов“, „Стою Шишков“ и основните училища „Стою Шишков“ - с. Търън, и „Св.св. Кирил и Методий“ - с. Смилян. Малките творци трябваше да изработят пано или макет от природни материала.

ли. Журито с председател Симона Савова-Коруева - директор на Професионалната гимназия за приложни изкуства, определи победителите. В първата възрастова група - I-IV клас, в категория „Пано“ първо място бе присъдено на Крис Мусабашов от ОУ „Стою Шишков“ - с. Търън, а второ - на Анастасия Хаджихристева от ОУ „Иван Вазов“. В категория „Макети“ бяха раздадени най-много награди. Първо място е разделено от Емел Сиракова и Даниел Жеков от ОУ „Стою Шишков“ - с. Търън, техните съученици Виктория Чорова и Алекс Кафеджиев са втори, а трети са Стоян Мусорлиев и Каролина Царева от ОУ „Иван Вазов“. Във възрастовата група V-VIII клас отличителната награда отиде при Валентина Поповска от ОУ „Стою Шишков“ - Смолян. За всички участници в конкурса бяха осигурени грамоти и награди, връчени на специално тържество в Регионалната библиотека.

В рамките на Седмицата на гората служителите на ДЛС „Широка поляна“ два дена бяха домакини на бъдещите лесовъди от Професионалните гимназии по горско стопанство във Велинград и Батак. Учениците се запознаха с дейностите на горското стопанството - от маркиране до дърводобив. Особено полезно бе да навлязат в концепцията за изборни сечи, начините на приемане и продажба, издаване на превозни билети и изискванията към товарните автомобили за транспорт на дървесина. Младежите се запознаха с ролята на горите с висока консервационна стойност и изискванията на горската сертификация, които ДЛС прилага за повишаване на качеството на работа в държавните гори.

Андреана ТРИФОНОВА

ДЛС „Широка поляна“ отвори врати за бъдещи лесовъди

На **5 април** над 100 дръвчета бяха засадени в 19 великотърновски села, като инициативата се осъществи съвместно от СЦДП и Сдружението на кметовете и кметските наместници „Янтра 2001“.

Над 400 едроразмерни фиданки червен дъб бяха дарени от ДГС „Болярка“ - Велико Търново, на четирите общини от обхвата на стопанството.

Лесовъди от ДГС - Севлиево, и ученици от две Професионални гимназии в града на **6 април** засадиха 18 едроразмерни фиданки в дворовете на своите училища. Служители от стопанството наградиха победителите в конкурса за детска рисунка, чиято тема бе мотото на тазгодишната Седмица - „Гората е живот“. Същата инициатива бе проведена и в ДГС - Тутракан, на 7 април, като пред журито бяха представени 81 творби. Призове за победителите бяха осигурени от стопанството, а сред наградените имаше цели паралелки.

На **7 април** служителите на ДЛС „Воден - Ири Хисар“ и учениците от ОУ „Христо Ботев“ в с. Острово засадиха 15 фиданки от червен дъб (сн. 1). Децата посетиха и администрацията на ДЛС, за да поздравят колектива със Седмицата на гората, като изнесоха вълнуващ поздравителен концерт. Министър-председателят Огнян Герджиков и служебният министър на земеделието Христо Бозуков на **7 април** се включиха в инициативата по залесяването на СЦДП - Габрово. Домакини на мероприятиято бяха директорът на Предприятието инж. Цветелин Миланов и директорът на ДГС - Разград, инж. Пламен Колев (сн. 2). В градския парк бяха засадени 10 едроразмерни дръвчета. Празникът завърши с изпълнения на младежкия състав на „Капанския ансамбъл“ - Разград, а инж. Миланов представи пред присъстващите историята на професионалния празник на българския лесовъд. Ученици от X и XI клас на СУ „Иван Мом-

чилов“ - гр. Елена, и служители на ДГС - гр. Елена, на **11 април** засадиха близо 500 едногодишни фиданки край града (сн. 3). Фиданките зимен дъб бяха осигурени от стопанството. По този начин бе попълнена двегодишна дъбова горска култура в землището на с. Яковци.

ЮЗДП - Благоевград

Над 200 възпитаници на основни и средни училища в Благоевград, Кюстендил, Радомир и Сливница се включиха на **5 април** във второто издание на образователната инициатива на ЮЗДП „Растем заедно с нашата гора“. Тя се превърна в истински празник за децата, които садиха фиданки и откриваха красотата на гората и нейните обитатели, докато горските служители демонстрираха горски дейности.

На **6 април** служителите от Централното управление на ЮЗДП за-

лесяваха в землището на благоевградското с. Клисуря върху площ, освободени след санитарни сечи поради нападение от върхов корояд. По същото време в района на симитлийското с. Мечкул бяха засадени първите 1000 фиданки брежански кестен. Възстановяването на кестеновите насаждения е съвместна инициатива на ЮЗДП, ДГС - Симитли, и сдружение „Хора и традиции“.

Същия ден ЮЗДП организира пътуващ тур за журналисти в района на ДГС - Катунци. В землището на с. Пирин беше направена

първа копка на строителството на нов горски автомобилен път „Гарванница-Равнелак“ с дължина 12.1 км. С изграждането му ще се улесни изпълнението на стопанските дейности и ще се осигури по-равномерно ползване на дървесината. Финансирането е със средства от фонд „Ин-

Едно от най-новите Държавни горски стопанства в системата на ЮЗДП - в Сливница, се включи в инициативата „Растем заедно с нашата гора“

Откриване на новоизградения мост над р. Пиринска Бистрица (от ляво надясно): инж. Симеон Ефремов - директор на ДГС - Катунци, инж. Дамян Дамянов - директор на ЮЗДП, и Стефан Соколов - представител на фирмата-изпълнител

вестиции в горите“. Със средства от този фонд на ЮЗДП е изграден и нов стоманобетонен мост над река Пиринска Бистрица, част от горския автомобилен път „Гинчин мост-Ливадите“, който бе открит с църковен водосвет. Новото съоръжение е построено на мястото на разрушения през 2015 г. от придошлите води на реката мост.

Югозападното държавно предприятие продължава изграждане-то на горски пътища и техническа инфраструктура със собстве-

ни средства, събщи директорът инж. Дамян Дамянов. През миналата година са построени нови пътища с дължина 57 км, тази година към тях ще се прибавят още 50 км други. Продължават да се ремонтират съществуващите горскопътни артерии. Тези дейности стават все по-ефективни благодарение и на купените 13 комбинирани багера,

които са разпределени между 13 горски стопанства и обслужват и съседните. На 7 април в района на ДЛС „Витошко-Студена“ горски служители, журналисти и студенти са държали зимен дъб и черен бор в традиционното залесяване. Там бяха връчени награди на служители от партньорски организации и представители на медиите.

Снежана ПАСКАЛЕВА

Горски служители и журналисти залесиха фиданки край ДЛС „Витошко-Студена“

На 7 април служители от Изпълнителната агенция по горите, съвместно с журналисти от столични медии, участваха в традиционното залесяване в Седмицата на гората. Този път събитието се проведе на територията на ДЛС „Витошко-Студена“, където с фиданки от черен и бял бор беше попълнена Гората на журналиста, създадена през 2008 година (сн. 1).

На последвалата пресконференция проф. д-р Иван Палигоров - зам.-министър

на земеделието и храните, и инж. Григор Гогов - изпълнителен директор на ИАГ, запознаха журналистите със смисъла на празничната Седмица и постиженията на лесовъдите. Двамата връчиха станалите вече традиционни награди на служители от партньорски организации и журналисти за принос в съвместната работа при опазване на горските територии (сн. 2).

Награди получиха Момчил Мишов - разузнавач V степен в група „Криминална полиция“ при РУ - Кула, на ОДМВР - Видин, за разкриването на посегателства и установяването на незаконни дейности, извършени в българските гори; група „Специални операции“ от Зонално жандармерийско управление - София, взела активно участие в предотвратяване на нарушения и залавяне на системни нарушители в района на Софийска област; мл. експерт Стоян Спиров - началник на дежурна смяна в Районната служба „Пожарна безопасност и защита на населението“ - Харманли, за проявен професионализъм и активно участие в погасяване на горските пожари, възникнали през 2016 г. на територията на общините Тополовград, Харманли и Маджарово, област Хасково.

За обективно отразяване на събития и теми от горския сектор бяха наградени журналистите Александра Гинева от „Дарик радио“ и Данаил Андреев от „Агро ТВ“.

Специалната награда на Югозападното държавно предприятие бе връчена на Цветелина Атанасова от Българската национална телевизия от директора на предприятието инж. Дамян Дамянов за обективно и професионално отразяване на събития и теми, свързани с контрола и опазване на горските територии. **Г**

И студенти залесяваха

Около 60 студенти и преподаватели от Лесотехническият университет залесяваха на **7 април** в ДПС „Витошко-Студена“, в близост до

м. Брезовица, над с. Кладница. Залесяването бе извършено с фиданки от бук, зимен дъб и черен бор на около 3 декара.

Инж. Павел ПАВЛОВ

С мисъл за гората

На **3 април** се състоя представянето на изложба от детски рисунки във фойето на ДПП „Витоша“. Тя представи гората през погледа на децата от I клас на столичното 17 СОУ „Дамян Груев“. Учениците се запознаха с дългогодишната история на Седмицата на гората, след което поетесата Юлия Вапцарова прочете свои творби. Децата пяха песни и се снимаха пред изложбата. Беше представен филмът „Витоша“ от поредицата „Очи в очи с животните“ на БНТ.

На **5 април** в Детския екостанционар „Бели брези“ се проведе междуведомствена среща на тема „Стопанисване, опазване, контрол и охрана на територията на Природен парк „Витоша“. Организатор беше парковата администрация, като присъстваха представители на ИАГ, ЮЗДП, РДГ - София, ДГС - София, ЛЗС - София, кметове на околновитовски селища, както и целият експертен състав на ДПП „Витоша“. Инж. Дарин Ковачев - главен горски инспектор в ДПП, изнесе презентация с информация за извършените съвместни проверки по сигнали на граждани на територията на ПП „Витоша“, вида на извършените нарушения за 2005-2015 г. и наложените санкции и формулира основните проблеми и възможните решения, които породиха дискусия с конкретни предложения.

Инж. Юлия МИХАЙЛОВА

Празник за всички

На **3 април** ДГС - Карлово, съвместно с представители на Община Сопот, сред които кметът Деян Дойнов и кметът на с. Анево Николай Николов поставиха начало на инициативите за празника. В м. Борова гора над Сопот в държавна горска територия се извърши почистване на района, поставяне на кошче за отпадъци, информационни и забранителни табели, 7 къщички за птици и цветни табла-илюстрации. В чест на празника бяха залесени фиданки. Беше поставена и феромонова уловка за мониторинг на голям горски градинар.

На всички по-големи населени места в района на ДГС - Карлово, бяха раздадени фиданки от атласки кедър.

„Гората е живот“

На 4 април служители на стопанството съвместно с представители на Община Карлово в лицето на зам.-кмета Антон Минев и председателя на Общинския съвет Теодор Шойлеков, ученици от III и IV клас на СОУ „Христо Проданов“ и възпитаници на профилираната горска паралелка в ПГ „Тодор Влайков“ - Клисурса, взеха участие в демонстрационно залесяване в Апостоловата гора, която тази година е вече 30-годишна. Директорът на ДГС - Карлово, инж. Златю Кличев приветства младите ентузиаста. Деца-та от детската градина „Зорница“ изнесоха тематична музикална програма.

Беше извършено залесяване на 2 дка, засегнати от корояди и усвоени през есента на 2016 г. с едноразмерни фиданки от явор, ше-

стил, летен дъб, чинар, сребролистна липа и няколко фиданки от атласки кедър. Лесовъдите демонстрираха технологията по съхраняване, отваряне на посадни места, пренасяне и залесяване на фиданки, а децата с радост им помагаша. Едновременно с това бяха поставени 10 къщички за птици и цветни табла-илустрации за най-често срещаните птици в българските гори и мерките за опазването им.

Беше извършено и почистване на района от нерегламентирано изхвърлени отпадъци, поставяне на кошче за отпадъци, информационни и забранителни табели, свързани с опазване на чистотата в горите на територията на стопанството.

Инж. Румяна МАНОЛОВА

„Овергаз“ залесява за 20-и път

За 20-и път „Овергаз“ проведе акция за залесяването под мотото „Да запазим България зелена и чиста за нас и нашите деца“. Инициативата, родена преди 18 г., е част от цялостния проект на компанията за устойчиво развитие. В Седмицата на гората край с. Априлово, община Горна Малина, на площ 12 дка са засадени 5800 фиданки черен бор, цер и сребролистна липа. В залесяването се включиха осмокласници от ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ в с. Априлово, шестокласници от Учебен комплекс „Българско школо“ - София, и служители от газовата компания. С тях неотлъчно бяха експертите на ЮЗДП - Благоевград, и служители на ДГС - гр. Елин Пелин.

Пресцентър „Овергаз“

Клуб „Фортуна“ в Трявна

Участници в срещата в Трявна

На 21-22 април, дните, обединили тази пролет всичките годишни сезони, Сдружение „Клуб „Фортуна““ проведе срещата си в Трявна. Клубът, създаден преди 15 години, вече може да говори за традиции. С всяка година той увеличава членската си маса, като надхвърля 50 души - жени лесовъди и ръководители в системата на горите, и разширява обхвата на своята дейност.

Тазгодишната пролетна среща, както винаги, бе посветена на Седмицата на гората. Тя бе организирана и ръководена от инж. Мая Радева. Отчета за дейността на Сдружението през годината представи председателят инж. Юлия Тумбаркова, а финансовия отчет - инж. Живка Иванова. Бяха приети нови членове - инж. Мария Спа-

сова - директор на ДГС - Белово, и инж. Илиана Чавдарова - директор на ДГС - Ихтиман.

Членовете на Клуба уважиха с поздравителен адрес и цветя инж. Йорданка Караманова - директор на ДГС - Костенец, която стана подгласник на званието „Лесовъд на годината“ за 2016 година.

На срещата присъстваха и представителите от Габровския регион на Националния дамски ловен клуб „Аврора“ - Валентина Жечева, Наталия Добрева и Стефка Начева. Двете неправител-

ствени сдружения се разбраха да си сътрудничат.

Членовете на Сдружение „Клуб „Фортуна““ с удоволствие разгледаха културно-историческите обекти на Трявна. Запомнящо бе и посещението в ДПС „Росица“, което се намира в красивата местност Лъгът.

Духовно преживяване бе срещата с майка Анисия в Батошевския девически манастир „Въведение Богородично“.

Управителният съвет на Сдружение „Клуб „Фортуна““ и участниците в тревненската среща изказват благодарност за съдействието на директора на ЮЗДП - Благоевград, инж. Дамян Дамянов.

Светлана ИВАНОВА

СЛОВО

на зам.-министъра на земеделието и храните проф. Иван Палигоров по повод Седмицата на гората

За мен е голяма чест и огромно удоволствие да ви поздравя от името на проф. Христо Бозуков - министър на земеделието и храните, както и от свое име с настъпването на Седмицата на гората 2017! През 1925 г. с обявяването на първия Празник на залесяването се утвърждава една традиция, започнала преди близо 140 години, когато България е една от най-обезлесените държави в Европа. От дистанцията на времето с голяма гордост можем да посочим, че нашите предшественици лесовъди са били много добре подготвени, завършили своето образование в Европа - от Франция и Германия до Русия, те донасят у нас културата и традициите на тези страни в стопанисването и опазването на горите. Повечето от тях са били и много обаятелни личности, с непреклонни характери и смелост, и са намирали много силна подкрепа от учителите и от духовниците, за да успеят да опазят и възстановят горското ни богатство. С техния апостолски труд в края на XIX и началото на XX век са създадени прекрасните днес крайградски паркове „Аязмото“ в Стара Загора, „Кенана“ в Хасково, „Хисарлъка“ в Кюстендил. В началото на миналия век с помощта на френския лесовъд Феликс Вожли се създава Бюро по залесяване и укрепяване на пороите, като до наши дни са създадени повече от 18 млн. дка гори. Лесовъдската колегия с гордост може да посочи като най-голям свой успех овладяването на ерозионните процеси в горските територии и защита на населените места и инфраструктурата от порои и наводнения. Специално внимание заслужава създадената система от полезащитни горски пояси в Североизточна България, което допринася за задържане на снежната покривка и увеличаване на добивите от земеделските култури.

Мотото на празника тази година е „Гората е живот“. Не само заради продуктите, стоките и услугите, които добиваме от горите, но и заради чистотата на въздуха, бистрите води, красивите пейзажи, богатството на животинския и растителния свят, чието опазване и умножаване очертава благородството на нашата професия. Лесовъдската професия е кауза, на която многобройна плеяда от наши колеги са посветили, а някои и отдали живота си.

Днес ние трябва да сме на висотата на първите радатели, допринесли за създаването на отделението „Надзор на лесовите“ към Министерството на финансите през 1879 година. С този акт се поставя началото на организираното горско дело, като израз на целенасочена политика за опазването и възстановяването на горското ни богатство. Историята помни името на Петко Каравелов, който като министър на финансите внася докладите до кряз Александър I за основаване на отделението и за назначаване на губернските лесничей. Помнят се имената на първите лесничей - Стоян Брънчев, Христо Разсуканов, Димитър Христов, проф. Тодор Димитров, Димитър Киров, Йордан Митрев, Никола Василев, както и на много други изявени дейци на лесовъдската наука, на горскостопанската практика, допринесли през годините за съхраняване и умножаване на зеленото богатство на България. Обръщайки се към миналото, ние дължим дълбока благодарност, признание и поклон за всеотдайния труд на нашите предци, които с цената на много усилия и жертви дават началото на горското дело у нас.

Трябва да припомним фактите от историята както на нас самите, така и на обществеността, на децата и внуците си, за да се знае, че българският лесовъд, със своя професионализъм, всеотдайност и гражданска доблест, отдавна е заслужил уважението и признание на обществеността. А лесовъдската ни колегия не забравя стореното от миналото и с увереност в бъдещето се старее да продължава традициите, създадени от нашите достойни предшественици. Много са и днес лесовъдите у нас, които работят за създаване на съ-

временно горско стопанство, в съзвучие с новите обществени и икономически реалности.

Седмицата на гората днес има не по-малко значение, защото се нуждаем от единство. Ние сме служители на зелената емблема и съм уверен, че в началото на новото столетие нашата кауза да опазим и умножаваме горите на България ще обедини обществеността и ще имаме много партньори. Интересът, който децата и учениците проявяват към гората и природата, активното им участие в инициативите, които организираме в цялата страна през тази Седмица, дава надежда, че имаме много последователи.

Не можем да отменим и някои наболели проблеми.

На някои от тях вече търсим решение, като подобряване на ефективността във взаимодействието и координацията между държавните горски предприятия и техните поделения и регионалните дирекции по горите във връзка с опазването на горите от болести, вредители и от пожари, както и от незаконни посегателства. Необходимо е да се активизират колегите, заети в общинските структури, в стопанисването и опазването на недържавните гори.

Бихме искали да се намери възможност за увеличаване на работните заплати в съответствие с отговорностите. Надяваме се по този начин повече млади хора да изберат системата на горското стопанство за реализация. Имаме желание и подкрепа от синдикатите, от браншовите организации да дискутираме въпроса за възстановяване на самостоятелността на горското ведомство, което би позволило да поставяме на друго равнище проблемите на горите, горското стопанство, дърводобива, дървообработването, мебелната и целулозно-хартиената промишленост. Този общ сектор има дял от 6.5-7 % от БВП, но създава пряка и непряка заетост на около 100 000 души, а животът на повече от 1 000 000 души е пряко или непряко свързан с горите, с добива или преработката на продуктите от горите или с използването на дървесината като източник на енергия.

Наложително е да поставим въпроса за създаване на условия за развитие на дърводобива и капацитета на дърводобивните фирми. В пожароопасния сезон предстои много напрегната работа по превенцията на горите от пожари и трябва да продължим доброто сътрудничество с органите от системата на МВР, с медиите, с цялата общественост.

Спешни са мерките за опазване на здравословното състояние на горите.

Политиката в областта на горското стопанство се осъществява днес, а стопанисването и управлението на горите ще дадат своите резултати в бъдеще. Отговорността, която носим, е не само пред паметта на нашите предшественици, а и пред децата и внуците ни.

Позволете ми да благодаря на всички вас за ежедневните усилия, които често са свързани с преодоляването на немалко предизвикателства.

Специално искам да благодаря за самоотвержеността на тези, които, без да жаят себе си, участват в битката с природните стихии и с нарушителите!

Позволявам си да благодаря на всички наши партньори от публичните институции, от органите на местната власт, от медиите, от НПО. Критериите ни, уважаеми колеги, трябва да са високи и да отговарят на очакванията на обществеността за опазване и умножаване на горското богатство на България за бъдещите поколения.

Поздравявам Ви с настъпването на Седмицата на гората и пожелавам на всички крепко здраве, много професионални успехи, късмет и лично щастие!

СКОПС - на 40 години

През 1973 г., когато във ВЛТИ се открива нова специалност „Опазване и обогатяване на природната среда“, сред студентите се поражда идеята да имат средище за допълнителни знания и практически занимания извън аудиториите. Началото на една от първите в България екологични организации - Студентски клуб по опазване на околната среда (СКОПС), е сложено на 16 март 1977 г. от проф. Никола Колев, който е първият преподавател по екология в специалността,

и проф. Борис Китин - зам.-декан на Факултета по горско стопанство и озеленяване. До 1990 г. ръководството на Клуба се състои от председател (студент), научен ръководител (доцент или професор) и научен секретар (асистент). За пръв студентски председател е избран Гено Рачев, а пръв научен ръководител става проф. Никола Колев. СКОПС организира експедиции до различни природни обекти и екологични семинари, членовете му активно се включват в залесяванията, създават международни връзки с подобни студентски организации.

По време на началните демократични промени у нас след 1989 г. членовете на клуба активно участват в екологични протестни акции.

През 1994 г. СКОПС се регистрира като неправителствена организация, приема нов Устав, а председателството на Клуба е поверено само на студенти. В средата на 90-те години, когато специалността вече се нарича „Екология“ и напливът за нея е много голям, СКОПС наброява най-много членове и има най-интензивна дейност. От 1996 г. представителите на Клуба са включвани в Консултативните съвети на националните и природните ни паркове. От 2000 г. датира ангажираността на членовете на СКОПС в написването и реализирането на различни екологични проекти. През 2004 г. СКОПС става член на IFSA - Международна асоциация на студентите по горско стопанство. През 2006 г. България чрез Клуба е домакин на Южноевропейската регионална среща (SERM), както и тази година - от 23-30 април.

Една организация има стойност през годините, когато запазва традициите, предава натрупания опит и постоянно предлага нови идеи. Още повече, че „ротацията“ в Клуба е доста бърза - най-много един випуск студенти. Младата смяна на СКОПС е наясно с то-

Първият научен ръководител на СКОПС проф. Никола Колев, сегашното ръководство на Клуба - Теодора Маркова, Виолета Котова, Вера Гайтанджиева, и деканът на ФЕЛА проф. д-р Мариана Дончева-Бонева (от ляво надясно)

ва и работи с много ентузиазъм, като разчита и на помощта на доскорошните членове на Клуба. В момента тече и подготовката на издаването на историята на организацията.

На председателя на днешния СКОПС Виолета Котова, избрана през октомври м.г., и членовете на Управителния съвет Теодора Маркова, Вера Гайтанджиева и Емил Георгиев, се падна честта да отбележат първия сериозен юбилей на студентското формиране - 40 години от създаването му.

Тържеството, на което присъстваха ректорът на ЛТУ проф. д-р Иван Илиев, и доц. д-р Мариус Димитров - декан на Факултет „Горско стопанство“, бивши и настоящи членове на СКОПС, преподаватели и гости се състоя на 12 април в сградата на Лесотехническият университет и бе по младежки непосредствено и весело. С нужното уважение присъстващите се отнесоха към участието в честването на проф. Никола Колев. От името на всички председателят на СКОПС Виолета Котова благодари за приноса му в подготовката на поколения млади хора с екологично образование.

Поздравителен адрес към студентите прочете проф. д-р Мариана Дончева-Бонева - декан на Факултета по екология и ландшафтната архитектура в ЛТУ, която подчерта: „Пожелавам ви да имате сили и възможности да запазите природата и нейните дадености и да подобрите качеството на живот за вас и бъдещите поколения. Запазете традицията и предавайте своя опит“.

Поздравителен адрес бе получен и от директора на Националния парк „Рила“ Красимир Антонов.

Виртуозното изпълнение на гайда на студентката на ЛТУ Николя Никова, хорото, неочакваните, но приятни срещи на бивши състуденти, и огромната юбилейна торта бяха хубав завършек на честването. **†**

Участниците в тържественото честване на 40-годишния юбилей на СКОПС

След две години в местата на природното бедствие

Времето е мартенско, хубаво и топло. След 2 години екипът на сп. „Гора“ отново е в местата от Смолянско и Кърджалийско, в които преди две години природата напомни за силата си с обилни валежи от сняг и последвалите ги снеговали, които превръщат огромни площи гора в тежка за гледане картина. Сега панорамата е съвсем различна. И този път лесовъдът успя да докаже, че мисията да спасиш гората е възможна. Макар и много трудна. Преди две години бяхме смаяни и натъжени от апокалиптичната картина на бедствието, сега сме горди, че можем да ви разкажем какво се е променило през двете години след апокалипсиса.

От мокрия тежък сняг, изсипал се между 6 и 11 март 2015 г., натрупал на места над 1.5 м и дни наред повалящ горите на Южноцентралното държавно предприятие - Смолян, което тогава е с 36 поделения, незасегнати остават само две. Общата територия на пострадалите площи по първоначална и много трудна за изпълнение инвентаризация е 54 234 ха, която по данни към 15.06.2015 г. нараства на 64 189 ха, а инвентаризираната повредена дървесина възлиза на 1 240 239 м³ стояща маса, която като лежаща маса е 1 111 798 куб. метра.

Девет държавни горски стопанства са най-потърпевши. От Смолянския регион това са ДГС - Златоград (засегнатата площ е 3800 ха и обемът засегнатата дървесина (лежаща) 203 000 м³), Смилян (5989 ха и 100 055 м³), Славейно (1465 ха и 34 711 м³) и Смолян (3559 ха и 28 206 м³). От Кърджалийския регион - ДГС в Крумовград (5238 ха и 125 000 м³), Ардино (3354 ха и 87 113 м³), Кирково (9637 ха и 77 590 м³), Момчилград (2000 ха и 60 000 м³) и ДЛС „Женда“ (10 853 ха и 62 431 м³). Обемът на т.нар. неусвоима (защото е недостъпна) засегнатата площ е общо 5403 ха, в която се намират около 130 057 м³ повредена дървесина (лежаща маса). Тъй като във високопланинските стопанства достъпът до засегнатите площи през март-април е още по-невъзможен, малко по-късно към най-пострадалите стопанства се присъединяват ДГС „Алабак“ - Велинград, със засегнати 2730 ха и 62 570 м³ дървесина и ДЛС „Чепино“ - Велинград, с 1574 ха и 49 979 куб. метра.

2015 г. приключва с 46 875 ха обща площ на маркираните насаждения, 884 443 м³ възложена за добив лежаща дървесина и 448 323 усвоени количества пострадала дървесина. През 2016 г. планираното количество за усвояване е 493 253 м³, реализираните количества дървесина са 547 844 м³, като процентът спрямо планираното за усвояване през годината е 111. За 2017 г. са останали да се усвоят 30 449 м³ снеголомна дървесина.

Това е огромно постижение, но идва ред не на спокойствието, а на нови предизвикателства. Към края на 2016 г. вече е ясно, че в горите се развива процесът на съхнене, главна причина за който са короядите. Общата площ на засегнатите от тези вредители горски територии за ЮЦДП през 2016 г. е 4297.96 ха, а броят на короядните петна достига 6908. Дървесината, която попада в тези площи, е общо 367 457 м³ (стояща маса). Естествено в тази „съхнеща зона“ първо попадат стопанствата със снеголомна и снеговална дървесина.

Две години след природното бедствие новото залесяване възвръща родопската гора към живот

Лесовъдгите доказаха, че са по-силни от стихията

Инж. Елин ЛИЛОВ - заместник-директор на ЮЦДП - Смолян

- Инж. Лиллов, много сме впечатлени от мащаба на извършеното за две години от Предприятието в овладяването на последствията от невиджданото в нашите гори природно бедствие. Какви мерки и действия предприехте за това?

- Когато пристъпихме към овладяване на тази извънредно тежка ситуация, видяхме, че административната (съгласувателна) процедура за издаване на разрешителни за усвояване на такова огромно количество паднала дървесина е дълга и тромава. Трябваше да минават месеци, докато се постигне съгласуването с всички отговорни институции - РДГ, РИОСВ, басейнови дирекции, за издаване на план-извлеченията за разрешаване на извеждането на сеч, която се нарича принудителна. Успяхме да постигнем разбирателство и промяната в процеса на работата в началото на 2016 г., които значително улесниха работата.

- Регионалните дирекции по горите, на които всъщност се падна същото огромно натоварване в работата, както и на ЮЦДП, оказаха ли веднага необходимото съдействие?

- Нали целта ни беше една - по-бързо да се пристъпи към работата по усвояването на засегнатата дървесина. В самото начало Регионалните дирекции изискваха, съобразно нормативната уредба, индивидуално маркиране, очертаване на петната, сортиментиране на пострадалите количества дървесина. Практиката показва, че това е невъзможно предвид мащаба на бедствието и често пълната невъзможност да се стигне до мястото на засегнатите места. Постигнахме споразумение за места с труден достъп данните за запаса на насажденията да се вземат от ГСП и да се впишат в план-извлеченията.

- Да продължим с предприетите от ЮЦДП действия.

- Докато преди бедствието няхахме нито един сключен договор без открит конкурс за възлагане на дърводобив, сега облекчихме процедурата и приложихме чл. 27 от Наредба за условията и реда за възлагане на изпълнението на дейности в горските територии - държавна и общинска собственост, и за ползването на дървесина и недървесни горски продукти - сключване на директни договори с ползвателите. Фирмите, разбира се, трябваше да бъдат вписани в публичния регистър (по чл. 241 от Закона за горите), да имат удостоверение за дейността „добив на дървесина“ и да притежават необходимия капацитет от техника и работници. Директните договори спомогнаха фирмите да започнат работата веднага. Количествата дървесина бяха такива, че изключваха създаването на конкурентна среда - работа имаше достатъчно за всички. Неколкократно бяха повишени разценките за дърводобива.

Следващата стъпка бе промяната на ценовата политика с цел стимулиране на фирми да привлекат допълнителна работна ръка. С времето, когато дървесината започна да губи своите качества, се стигна до намаляване на продажните цени. Държавните горски стопанства имат относителна самостоятелност, което предполага сами да водят преговори и да сключват договори с фирмите, да определят ценоразписа за продажба на добитата дървесина. Беше решено дървесината да се предлага приоритетно за закупуване от фирмите, добиващи такава дървесина. Почти всички фирми прибягнаха до това. Досега нямаме констати-

рана некоректност от страна фирмите, заети в добиването на дървесина, пострадала от бедствието.

- А защо не бе предприета продажба на дървесината „на корен“?

- Преценихме, че по този начин ще се задържат излишно оборотни средства на фирмите, които повече им трябват за извършване на работата.

- В недалечното минало много разпространено бе събирането на сухата и падналата дървесина от местното население. Случаят не беше ли подходящ и сега това да стане?

- Възстановихме тази полезна традиция. В тази дейност цената на дървата за огрев от иглолистните, пострадали от абиотични фактори, бе свалена пет пъти - на 1 лев. Стъпката се оказа с голям ефект, като в рамките на ЮЦДП през м.г. от местното население са събрани 140 000 пл. куб. метра.

- Равносметката за двете години след природното бедствие за държавните горски територии на ЮЦДП?

- Общо за 2015-2016 г. са усвоени 1.036 млн. м³ повредена дървесина. Предстоят ни обаче нови изпитания. През 2016 г. лавинообразно започна да се увеличава броят на сигналните листове, които се подават в system.iag, за вредители и болести и се наложи допълнителна инвентаризация на насажденията, засегнати от корояди. Към 06.01.2017 г. инвентаризирани площи с корояди са 4297.96 ха със 368 457 м³ засегната от вредителя дървесина. Вероятно ще се наложи инвентаризацията на нови площи за усвояване на засегнатата от тях дървесина.

- Какви процеси протичат в тези насаждения и какви мерки ще се предприемат в горите с нарушен здравословен статус?

- Освен типичните за състоянието на насажденията с абиотични повреди вредители - короядите и големия горски градинар, те са засегнати и от сериозно заболяване, причинявано от гъбата *Sphaeropsis sapinea*, която атакува черния бор. Гъбата е установе-

на в ДГС - Кирково, където са засегнати 300 дка горска площ, и има опасност да се пренесе към ДГС - Златоград. След предписанията на ЛЗС - Пловдив, РДГ - Кърджали, разреши гола сеч на цялото нападнато петно. По Наредба №12 специално за короядите указанията са санитарни сечи и слагане на ловни дървета, но при мащаби-та на разпространението на тези вредители вече не е ефикасно да се поставят такива дървета. В постоянен контакт сме с Лесозащитната станция в Пловдив, консултираме се и с ЛЗС - София. Имаме заложили феромонови уловки, които са необходими за мониторинг, като изпробваме и нови уловки - тип „мрежа“.

- Как реагира обществеността от районите, горите на които са засегнати от природното бедствие и съхнене? Налага ли ви се да обяснявате действията на лесовъдската колегия?

- След снеголома гледките на повалените и пречупени дървета наистина бяха стряскащи. Към тях се прибави и неестественият оранжев цвят на съхнените вследствие на нападението на корояди насаждения. За хората най-важното бе да знаят какво ще стане с горите, край които живеят. През юли 2016 г. приехме програма с мерките, които да се прилагат за справяне с този проблем - въведохме ежеседмично събиране на информацията от най-засегнатите стопанства, а самата информация бе публикувана на интернет страницата на ЮЦДП - Смолян. Обяснявахме, че приоритет е добивът на дървесина от съхнели и изсъхнали иглолистни гори пред редовно планирани сечи, че работим по програмата за залесяването на освободените площи, че се обръщаме към опита на европейското лесовъдство за овладяване на пораженията. Издадохме и специална брошура „Короядите и иглолистните гори“, която се разпространява в общините и в която по достъпен начин обществеността е информирана за проблема и мерките за справяне с него.

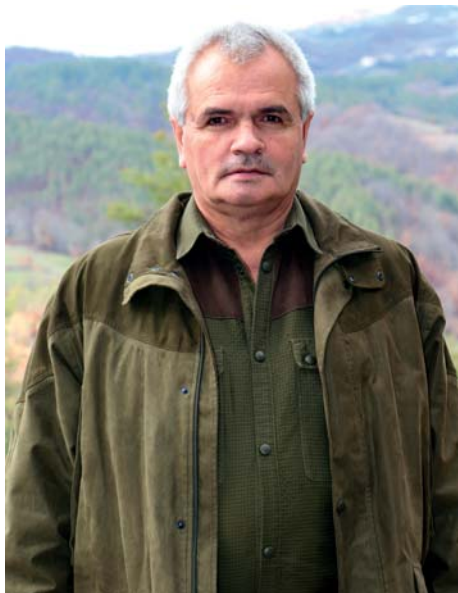
- Един много важен въпрос - какво ще се прави в освободените от снеговалната дървесина площи?

- Имаме няколко варианта за последващо възобновяване на горската растителност. На по-богати месторастения, типични и подходящи за дъба и бука, вече наблюдаваме бурното развитие на бука. Лесовъдът няма да върви срещу природата, а ще следва естествените й процеси. На такива места с по-съвременни лесовъдски методи ще се върви към селектиране на по-ценни дървесни видове и впоследствие до извеждане на правилни отгледни сечи с цел получаване на по-устойчива естествена гора. На бедните и плитките почви ще се залесява с черен бор. Направихме няколко срещи с колегите от ГСС - Пловдив, посетихме частен разсадник за контейнерни фиданки край Стара Загора и започваме усилено производство на такъв тип фиданки в разсадника на ДГС - Момчилград, в който има добър ръководител и персонал. През есента на 2016 г. започнахме залесяване с контейнерни фиданки черен бор в ДГС - Златоград. През тази година ще се експериментира и с производство на контейнерни фиданки от широколистни видове.

- Ръководството на Южноцентралното държавно предприятие удовлетворено ли е от взетите решения и от темповете на работата и отговорността на териториалните си подразделения в справянето с проблемите, породени от природното бедствие?

- Напълно. Лесовъдската колегия е под силно напрежение от обхвата на работата и проблемите, които като цяло са непознати за горския сектор, без аналог и съответните лесовъдски практики в нашата страна. Но, от друга страна, е много дисциплинирана и отговорна в своите действия за съдбата на гората. Мащабът на извършваната работа нямаше как да не се съобрази с мащаба на природното бедствие.

ДГС - Златоград: Показаха висок професионализъм

Инж. Сьби Димитров - директор на ДГС - Златоград

Във времето на зараждащата се пролет никак не ни се връща към дните между 6 и 11 март 2015 г., когато мокрият сняг тук затрупва населените места и пътища, лопи и поваля дървета в горските масиви като клечки. Но иначе как ще ви покажем,

▲ Инж. Веселин Найденов - началник на ГСУ - Неделино, в обекта, в който след почвоподготовката в тераски са залесени 25 дка от 167 дка планирани контейнерни фиданки черен бор

че стопанството от Смолянския регион с най-голям обем поражения от природното бедствие в системата на ЮЦДП най-геройски се справя с предизвикателството. Засегнатата от снеговала и снеголома площ през 2015 г. в ДГС - Златоград, е 3800 ха,

► Контейнерна фиданка

Инж. Асен Даскалов - зам.-директор на ДГС - Златоград

Прокарването на временни горски пътища спомогна за навременно усвояване на дървесината

Началникът на ГСУ - Мадан, инж. Сабри Радифов (отдясно) и помощник-лесничият Вели Бунев

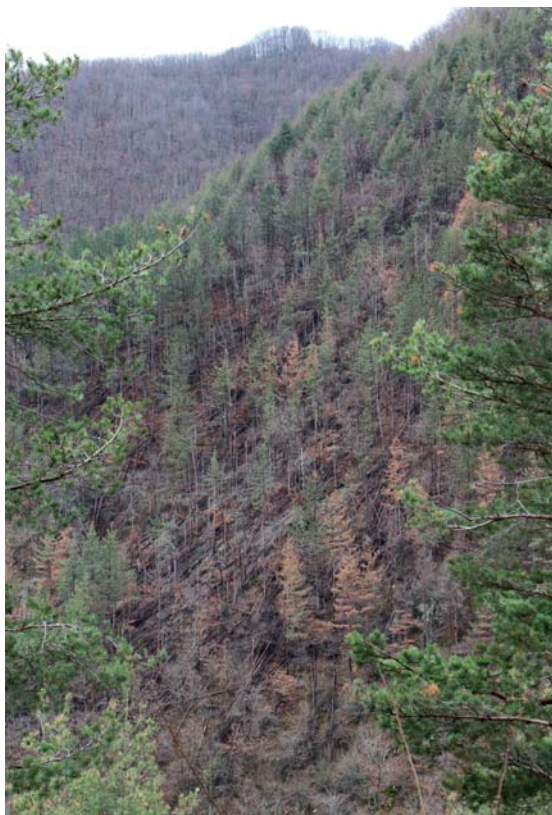

В обекта през м.г. е изведена санитарна сеч в короядното петно, в което се вижда укрепеният подраст от дуглазка и може да се разчита на естествено възобновяване

Изключително тежка картина представляваше повалената гора над гр. Мадан. Днес това е един от обектите в ГСУ - Мадан, в който раните от бедствието почти не личат

пострадалата дървесина - 203 000 куб. метра. В стопанството тъкмо приключва инвентаризацията за изработване на новия горскостопански план, но лесоустроителите остават, за да помогнат с невиджаната до този момент инвентаризация на падналата маса. ДГС - Златоград, е изправено пред работа, която не им е съвсем непозната, тъй като през

Един от затворените басейни със снеговалната маса и започващите процеси на съхнене край с. Юрковци, до който няма никакъв достъп

Типичен пример за неусвояване на пострадалата дървесина от частни имоти, намиращи се сред държавните горски територии

2005 г. в района на ГСУ - Мадан, има ветровал, но мащабът на пораженията му е несравним със сегашния. Разработените от ЮЦДП мероприятия за овладяване на последствията от природното бедствие от 2015 г. започват да се изпълняват без отлагане.

Още в края на юни 2015 г. са маркирани 93 383 м³ повредена дървесина, пристъпва се към сключване на директни договори с фирмите за извършване на дърводобив в снеговалните площи. Става ясно, че лесосечният фонд за 2015-2016 г. ще бъде почти изцяло от пострадалата дървесина. Приоритетно се изготвят план-извлеченията за обектите край пътищата и за насажденията, в които преобладава едра строителна дървесина. Тъй като 1/3 от количествата ѝ са недостъпни в затворени басейни, на ДГС се налага да ремонтират и да прокарат пътища в гората, за да могат фирмите да имат достъп до обектите. Впоследствие в изграждането на временни пътища се включват и фирмите. Стопанството прилага организацията, създадена от ЮЦДП, с намаляване на продажните цени на повредената дървесина. В особено трудни обекти се стига до завишаване на разценките за добив с 20-30 %.

През 2015 г. в стопанството са добити общо 63 264 м³ дървесина, като от пострадалите

площи те са 53 517 м³, в т.ч. събрани от местното население - 16 785 куб. метра. През 2016 г. са усвоени 77 327 м³, като в това количество влизат 63 819 м³ от снеговалните площи, 11 475 м³ от короядните площи и 15 469 м³ - събрани от местното население.

Това количество представлява 224 % над разчета по ГСП. Количеството усвоена дървесина за една година е 5 пъти повече, отколкото това би се случило при редовното ползване. През 2016 г. фирмите, работещи на територията на ДГС - Златоград, са над 25.

За 2017 г. са предвидени санитарни сечи в обем 50 000 м³, като към настоящия момент са усвоени 6000 м³ пострадала - от природното бедствие и корояди, дървесина.

Общият и предвидим за пострадалите гори процес - нападането им от корояди, в стопанството отчита 2400 дка засегната площ и 21 000 м³ дървесина. От това количество 960 дка са в напълно недостъпни басейни, където се намират 7700 м³ дървесина. Освободените досега чрез санитарна сеч площи са 850 дка с около 13 000 м³ дървесина.

В част от освободените от падналата дървесина площи вече е извършено залесяване. През 2015 г. - 45 дка, през 2016 - 25 дка, а за 2017 г. са планирани 167 дка ново залесяване, като 30 дка вече са залесени. Контейнерно произведени фиданки от черен бор, произведени в разсадника на ДГС - Момчилград, ще дадат старт на новите насаждения.

С директора на ДГС - Златоград, инж. Съби Димитров и началника на ГСУ - Мадан,

инж. Сабри Радифов и помощник-лесничей Вели Бунев започваме да откриваме променената обстановка в горите още край с. Ляска, където започва естественото възобновяване на горската растителност - иглолистна и широколистна, веднага след освобождаването на терена от падналата дървесина. Над самия Мадан в един от горските масиви, отчетливо се виждат прокараните временни горски пътища, които спомогнаха за побързото усвояване на пострадалата дървесина. Има и малко по-неприятни гледки. В частните имоти инвентаризацията на падналата дървесина не е правена и никакви мерки за прибиране на дървесината не се предприемат. Ако се случи такъв имот да се падне наред или близо до държавната горска територия, ефектът от извършената работата на лесовъда и лесозащитника се губи. В ГСУ - Златоград, край с. Старцево видяхме как става това. Но най-радостно е да се види как гората се възобновява. По естествен път - вижда се подрастът от дуглазка. Дали това голямо зло - природното бедствие от март 2015 г., не е за добро - ще се появи смесена естествена гора? Но няма да мине без усилията на лесовъда - част от освободените площи ще се залесяват, както е в ГТУ - Неделино, където са залесени контейнерни фиданки сред запазените групи дървета, оцелели след бедствието.

Така усилията на лесовъда променят картината, „нарисувана“ от бедствието преди две години. Когато работещите в ДГС - Златоград, ни обещаха, че няма начин да няма начин да се справят с изпитанието. И удържаха на дадената дума.

ДГС - Ардино: Дадоха всичко от себе си

Директорът на ДГС - Ардино, инж. Емил Войводов (отлясно) и началникът на ГСУ Митко Илиев

От Кърджалийската част на Южноцентралното държавно предприятие - Смолян, в ДГС - Ардино, чийто релеф е изцяло високопланински, бедствието започва на 6 март 2015 г. с обилен студен дъжд, преминал в тежък мокър сняг и обледяване на короните на дърветата. Стихията вилнее до 11 март. Под тежестта на натрупалия се сняг иглолистните насаждения, около 50-годишни, в зоната между 400 и 800 м н.в., не издържат и започват да падат. Както ни казаха тук преди две години - с ефекта на домино. Горските са първи срещу стихията - разчистват пътищата от снега и нападалите дървета, откарват нуждаещите се до болницата. След това идва ред на инвентаризиране на пострадалата дървесина, която върху 3354 ха площ е общо 87 113 куб. метра. Ясно е, че маркираните за добив площи ще надхвърлят всички очаквания. През 2015 г. възложеният и изпълнен дърводобив е 29 403 м³, през 2016 г. при сечите (принудителни) са добити 42 619 м³, а се добавят и санитарните сечи - върху 813 дка с добив 15 509 м³, или общо досега е усвоен горският дървесен ресурс от 87 531 куб. метра. Населението през 2015 г. е събрало 2531 м³ засегнатата дървесина, а през 2016 г., когато тарифната такса „на корен“ е намалена на 1 лв. за плътен кубик - 3165 куб. метра.

На 29 юли 2016 г. поради човешка небрежност (деца на работници оставят незагасен огън) на територията на ДГС - Ардино, избухва пожар, обхванал 1450 дка, борбата с който продължава

Пожарът от лятото на 2016 г., сниман с дрон

Един от обектите за усвояване на снежоломната маса в ГСУ - Ардино, от 190 дка, в който през 2015-2016 г. са добити 675 м³ дървесина

Добре изведена принудителна и санитарна сеч в два отдела с общо 295 дка засегнатата горска площ, от които са добити 1250 м³ дървесина и са подготвени тераси за залесяване

ва 7 денонощия. От пожара по план-извлеченията са одобрени за усвояване 959 дка с около 20 000 м³ дървесина. И веднага се пристъпва към работата. В тази площ се намира и снеговалната маса, и короядното петно. Интересен факт ни каза Митко Илиев - началник-участък „Ардино“, че когато след пожара обелват кората на няколко дървета от това петно, намират короядите... живи. Като отново стигаме до етапа, в който предстои още много работа. Защото идва ред на санитарните сечи в съхнещите от нападенията на корояди насаждения. През 2016 г. от вредителя са засегнати 148.8 ха с 33 060 м³ стояща дървесина, установените короядни петна са 671. И на превантивните мерки, тъй като тенденцията в инвазията на вредителя в горите е увеличаваща се, като залагане на феромонови уловки. Петдесет капана са закупени и започва поставянето на уловките.

Изключителната мобилизация на колектива на стопанството през тези две години подчертава директорът му инж. Емил Войводов: „Дадоха всичко от себе си, за да може влошеното състояние на гората да започне да се подобрява. По график се работеше и в събота, и в неделя“.

Инж. Войводов подчерта и добрата работата на фирмите, между които са „Универском“, „Смолес“, „Крисмастер“, с които са сключени договори за добив на дървесина в засегнатите от бедствието райони на територията на ДГС - Ардино, в което се уверихме на терена.

Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ

История на горската педагогика и нейното развитие в Европа

Д-р инж. Анна ПЕТРАКИЕВА - главен експерт в ИАГ

Необходимостта от работа с обществеността в сферата на горите с цел разкриване на тяхната красота и богатство е осъзната още в средата на миналия век. Първите стъпки в това направление са направени в САЩ, където през 1960 г. калифорнийският учител Джоузеф Корнел полага основите на учението за природата чрез сетивата. Първоначално този нов стил на обучение се разпространява основно в Северна Америка, след което прекосява океана и през 80-те години на миналия век достига Европа.

Швейцарската организация „SILVIVA“ за първи път прилага принципите и методите на Корнел в Европа, като въвежда и изразя „горска педагогика“. Няколко години по-късно този нов подход към обучението за гората и природата широко завладява Германия и Австрия, където днес е част от обучението на децата от всички възрасти.

Изразът „горска педагогика“ обединява два основни елемента - „гора“ и „педагогика“, и представя дейността на лесовъдите, които запознават хората, особено младите, с гората. Основната идея е, че очарованието на природата може да бъде открито самостоятелно, чрез сетивата, а не чрез разказите на някой друг.

Макар че е сравнително нов клон в науката, горската педагогика придобива все по-голяма популярност в редица европейски страни - Австрия, Швейцария, Германия, Франция, Полша, Норвегия, Финландия, Словакия, Чехия.

Австрия се нарежда на едно от първите места в Европа по развитие и приложение на този тип горско-екологично образование. Тя е и една от малкото страни, в които горската педагогика е предмет на действащото законодателство за горите. Въпреки това самите училища нямат задължение да участват в заниманията по горска педагогика, а всяко на доброволен принцип заявява желание за провеждане на специализирани обучения за децата от началния и средния курс. В **Германия**, също една от водещите страни в тази сфера, всяка отделна федерална провинция е възприела различен подход към работата в областта на горската педагогика. В 10 от 16-те провинции горската педагогика е включена и в законодателството като задължение и/или образователна задача на горската администрация, която е изградила специализирани центрове по горска педагогика. Всички дейности се изпълняват от горските администрации на съответната провинция, държавните горски предприятия и големите общински горски администрации с квалифицирани лесовъди - специалисти по горска педагогика.

В **Норвегия** дейностите са започнали още през 1983 г., като обучението и заниманията се осъществяват от Горски обучителен център „Skogkurs“. В него в допълнение към традиционните обучения, насочени към повишаване квалификацията на лесовъди и частни горовладелци, е обособена и отделна секция „Учим с гората“.

Във **Финландия** горската педагогика е интегрирана в учебната програма, като дейностите се координират от Финландската горска асоциация (ФГА) чрез мрежа от горски центрове, които функционират с подкрепата на правителството.

От началото на 90-те години на миналия век в **Полша** обучението за гората е задължителен елемент в дейностите, изпълнявани от Националния държавен горски холдинг, който управлява 80 % от горите в страната. Самото предприятие осигурява средства за реализиране на мероприятията по този тип обучения. Всяка горско-стопанска администрация има поне един учител лесовъд, в чиято длъжностна характеристика е включена и горската педагогика. Всяка година повече от 6000 лесовъди посвещават част от своето

работно време на горската педагогика, като Националният горски холдинг е създал и изградил специализирани центрове за провеждане на обученията, свързани с горите. В тези центрове се провеждат полеви уроци по екологични горски пътеки, оборудват се горски образователни стаи. Организирант се срещи с лесовъди извън училищата, горски състезания, честване на различни дати от екологичния календар, организирант се фестивали, семинари и панаири с различните целеви групи.

В **Чехия** и **Словакия** началото на горската педагогика е поставено в началото на XXI век, като следва австрийския модел и е на чисто доброволен принцип от страна на училищата. Образователните мероприятия се организират и осъществяват от различни организации, водещи сред които са държавните горски предприятия в двете страни. За разлика от останалите страни в Чехия заниманията по горска педагогика се изпълняват регулярно в рамките на редовните учебни часове.

Добри примери за успешно провеждане на занимания по горска педагогика могат да бъдат посочени и в други страни от Европа - Белгия, Италия, Испания, Словения, Унгария, Франция.

Освен с деца и ученици от различни възрасти, заниманията по горска педагогика са насочени и към по-зрялата аудитория - от студенти и семейства до хора в пенсионна възраст и такива в неравностойно положение. Дейностите по горска педагогика са насочени и към администрациите и официалните институции, които потенциално могат да влияят върху общественото мнение (политици, доктори, управители, учители, журналисти, адвокати и т.н.).

Задължително условие за успешно реализиране на дейностите по горска педагогика е те да се организират и провеждат от обучени лесовъди, преминали през специализирани квалификационни курсове и притежаващи необходимите точни и задълбочени познания за горите. В рамките на специализираните курсове по горска педагогика лесовъдите придобиват необходимите познания и компетенции в областта на психологията на човешкото развитие, педагогика, дидактика, педагогическа комуникация, експериментално обучение, основи на комуникацията и връзките с обществеността. В част от страните като Австрия, Полша, Словения обучението по горска педагогика е залегнало в учебната програма на специалността „Горско стопанство“ в университета, като в допълнение се провеждат и специализирани годишни курсове за обучение на служителите в системата на горите, финансирани от националните горски служби.

В България горската педагогика до 2015 г. е почти непозната. В различни части на страната се осъществяват занимания по програма-

та „Учим за гората“, насочена към разбирането на ключовата роля на горите за устойчивия живот на планетата. Програмата е създадена по инициатива на скандинавските държави с цел повишаване на знанията и обогатяване на дейностите, ориентирани към гората. На национално ниво тя се ръководи от Българско движение „Син флаг“, а координатор на програмата за североизточна България е ДПП „Златни пясъци“. Програмата отразява всички функции, които изпълняват горите за хората - културни, екологични, икономически и социални, и в нея участват основно училища от началния курс и детски градини.

Програмата има съществен принос за екологичното възпитание на децата в района. За разлика от горската педагогика обаче обучението се осъществява от учителите в самото учебно заведение, а не от действащи специалисти лесовъди. Липсата на пряк контакт с лесовъдите от практиката лишава програмата от едно от основните предимства на горската педагогика - запознаване на обществеността с функциите и същността на лесовъдската професия, което е от особено значение за горския сектор.

Дисциплината „Горска педагогика“ официално е включена в учеб-

ните планове на студентите от магистърската образователна степен на специалност „Горско стопанство“ в Лесотехническия университет като избираема от 2015 година. Паралелно с това по инициатива на Съюза на лесовъдите в България в тясно сътрудничество с Изпълнителната агенция по горите и с подкрепата на Министерството на земеделието и храните от есента на същата година започват и специализирани обучения за служители в системата на горите по австрийски модел. В резултат на тези обучения лесовъдите в различни части на страната започнаха да провеждат обучения и екскурзии в гората с ученици от местните училища. В рамките на Седмичата на гората през 2016 г. за първи път беше организирана и първата национална инициатива „Лесовъд за един ден“, в която се включиха студенти и колеги, преминали през курса на обучение по горска педагогика. Тази година инициативата имаше своето второ издание. В рамките на годината е планирано провеждане на ново обучение за преминалите през първия цикъл на тренинг, което цели споделяне на натрупания опит и обогатяване на знанията за разширяване на обхвата на целевите групи в дейностите по горска педагогика.

Според

Седми редовен конгрес на ФСОГСДП

На 23 и 24 март в София се проведе Седмият редовен конгрес на Федерацията на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост (ФСОГСДП) към КНСБ.

Конгресът бе открит с приветствие от председателя на Федерацията инж. Петър Абрашев. В словото си той отбеляза, че по време на изминалия 5-годишен мандат са поставени много важни въпроси като защитата на доходите, правата на работниците, безопасните условия на труд, по които е постигнат напредък.

Гости на събитието бяха зам.-министърът на земеделието и храните проф. Иван Палигорев, изпълнителният директор на ИАГ инж. Григор Гогов, заместник изпълнителният директор инж. Валентин Карамфилов, президентът на КНСБ Пламен Димит-

ров, вицепрезидентите Валентин Никифоров и Пламен Нанков, представители на сродни синдикати и браншови организации.

От общо 126 делегати в залата присъстваха 104.

Избрани бяха ръководните и помощните органи на Конгреса и приет регламентът за работата му.

В дневния ред бе включен отчет на Управителния съвет за дейността на ФСОГСДП за периода 2012-2016 г., отчет на Ревизионната комисия на ФСОГСДП, както и обсъждането им. Програмата продължи с доклад на Мандатната комисия, обсъждане и приемане на предложенията за допълнения на Устава на Федерацията.

На втория ден от конгреса бяха обсъдени и приети Резолюции за мандата 2017-2022 г.,

Инж. Петър Абрашев отново е избран за председател на ФСОГСД

Делегати и официалните гости при откриването на конгреса

засягащи организационното укрепване и развитие на Федерацията, социалното партньорство и колективното трудово договаряне, заетостта и доходите, обученията, квалификацията и преквалификацията на служителите в бранша, здравословните и безопасните условия на труд, равните възможности между половете, работата с младите хора, развитието на отрасъл „Горско стопанство“, както и европейското и международното партньорство.

Проведени бяха избори за ръководни органи на ФСОГСДП. Председател на Федерацията остава инж. Петър Абрашев. За заместник-председатели на обществени начала са избрани инж. Константин Чолаков от ЮУДП - Смолян, и инж. Сашко Попов от РДГ - Благоевград. **Т**

Ръка за ръка в полза на гората

Проф. д.т.н. Динко ДИНЕВ, доц. д-р Здравко СТАЛЕВ - ЮИДП - Сливен

Вече две години бившата Опитна станция по дъбовите гори - Бургас, функционира като отдел „Научна и развойна дейност по дъбовите гори“ в Югоизточното държавно предприятие - Сливен. Това е достатъчно да се направи равностметка на извършената работа. Като всяко ново начало не беше лесно, но благодарение на опита, който имаме, и на възлагането и пълното съдействие на ръководството на предприятието много бързо започнахме да работим като научно звено по проблемите на горското стопанство в предприятието. Ето и нашите приоритети.

Възможности за трансформация на иглолистните култури в Източна България

На територията на всички горски стопанства, в които са извършени изследвания, мъждрянът и особено келявият габър, се настаняват под склопа на иглолистните и в малки открити пространства (прозорци), но не и на открити терени, където липсва горска среда. Боровият подраст се появява само в голините (котлите, прозорците) и по периферията на съседни дъбови насаждения, но не и под техния склоп, т.е. в дъбовата зона черният и белият бор не се проявяват като инвазивни видове.

Подрастът и на двата вида бор реагира добре както на пълно отбиване, така и на равномерно изреждане на склопа, когато е на възраст до 6-8 години, дори и угнетен. Той не понася повреждане, затова след 2-3-годишна възраст, когато поукрепне, е добре да се открива напълно, като се отварят прозорци, за задържане на масовото развитие на нежелани видове. В много гъстите групи подраст от черен бор се получава масово съхнене и разстройване, което нарекохме „ефект на гъстия подраст“. Необходимо е превантивно прореждане още от най-млада възраст. Дъбовият подраст не се унищожава при сечта (освен в извозните пътища), а само се поврежда, но боровият е силно уязвим и се унищожава най-силно при равномерно изреждане.

Насоки за трансформация на иглолистните култури в Югоизточна България

Според актуалното състояние на иглолистните култури, създадени в лесорастителната зона на дъбовете и черния бор, те могат да бъдат разпределени в следните четири основни групи, така че систематизирано да се опишат необходимите мероприятия при тяхната трансформация: култури, в които възобновяването с дъбове и други желани видове е в достатъчно количество; култури, където дъбовият подраст е предимно млад и неукрепнал; култури, в които възобновяването с дъбове не е достатъчно; разстроени иглолистни култури със слабо възобновяване от дъбове.

Предложени са решения на някои проблеми и мерки като подпомагане на естественото възобновяване; опасности и рискове; борба с нежелана растителност; залесяване с черен бор и кедри.

Основни правила и препоръки след обследвания за съхнене на боровите култури на територията на предприятието

Първо отглеждане (интензивно) на боровите култури трябва да се извърши най-късно до 20-25-годишната им възраст. Това не е ставало поради липса на реализация на добиваната предимно маломасов дървесина. Културите, в които отгледните сечи са изведени навреме, са по-устойчиви на повреди от екстремни фактори, болести и насекоми.

При масово развитие на заболявания и каламитети на насекоми засегнатите дървостои да се изсичат незабавно, дървесината да се изважда от сечищата, а освободените площи да се залесяват, частично или пълно, още през следващата година с видове, добре адаптирани към условията.

Турнусът да се определя по състояние. Редовно да се извършват

Естествено възобновяване в черноборова култура в Странджа

фитосанитарни сечи в рисковите иглолистни култури. Паралелно със съхненето се отчита и масово нашествие и разпространение на короядите. За намаляване на съхненето е важно навременното сигнализиране на повредите и провеждане на санитарните сечи в най-кратък срок.

Забавянето на добива на дървесина води до намаляване на качеството и цената ѝ. Това е пряка загуба, която горските стопанства не бива да допускат. В провеждането на санитарни сечи и реализацията на дървесината има не само икономическа изгода, но и избягване на опасността от възникване на пожари, на които сухата дървесина е особено податлива.

При наличие на достатъчно широколистен подраст от желани видове, за да не бъде унищожен, е препоръчително боровите дървета да се премахнат наведнъж.

В резултат на извършената експертна оценка се потвърждават някои от прогнозите, публикувани напоследък в литературни източници. Предвижда се площите, засегнати от съхнене, да намаляват в сравнение с предходните години, включително и в резултат на проведените санитарни сечи, регулиране на пълнотата, склопеността и състава на насажденията, както и своевременното провеждане на лесозащитни мероприятия срещу болести и вредители.

Технологии за бързо усвояване на дървесината и мероприятия за възстановяване на насажденията в гори, пострадали от природни бедствия и от антропогенни фактори

Наблюденията са проведени в черноборови и белоборови култури в Държавните горски стопанство в Казанлък, Ивайловград и Котел. Технология - извоз с коне чрез влачене на цели стъбла и дълги стъблени секции. Конете, общо 12, работят през ден, т.е. 6 работят, като всеки е с извозвач, и 6 почиват. Интензивност на сечта - 90 %, средно извозно разстояние - 300 м, дневната производителност е 30 куб. метра.

Постоянна опитна площ във възобновяващо се насаждение от зимен дъб в Сакар

При технологията с извоз с трактор „Mercedes-Benz MB Trac 800“ с двубарабанна лебедка на цели стъбла и дълги стъблени секции бригадата е от 4-ма работници, включително тракторист и моторист, дневната производителност е 14 м³ при средно извозно разстояние 600 метра.

Технология чрез комплексна бригадна организация на работа - общо 6-8 моторни триона за сеч, кастрене и разкрояване, 2 форвардера „John Deere 1410D“. При по-стръмен терен за подвоз се използват 2 трактора „TAF 657“, оборудвани с лебедки, на цели стъбла, разстоянието е до 500 метра. Превозът на сортиментите от насажденията се извършва с камиони „SCANIA P420“ до транспортен път със средно разстояние 2.5 километра. При двусменна работа производителността е 150-160 куб. метра.

При технология с извоз с трактори на цели стъбла тракторите са 2, марка „Mercedes-Benz MB Trac 800“ с двубарабанна лебедка. Подвоз на разстояние 500-800 м до тракторен път, който може при сухо време да се използва и за превоз. Превоз на добитите сор-

Семенно-изгънково дъбово насаждение в Странджа след редовно извеждане на отгледни сечи

тименти с 2 камиона „ЗИЛ“ на разстояние 4 км и разтоварване на склад до транспортен път. Общо дневната производителност е 22 куб. метра.

Технология при работа на многооперационни машини харвестер и форвардер. Машините са съответно „John Deere 1270D“ и „John Deere 1110D“. Главно поради техническото състояние на машините и слабоквалифицираните оператори производителността е сравнително ниска и силно променлива (44-68 м³/ден). Това е значителна разликата в производителността в чужбина (100-120 м³/ден). Причините са недостатъчен професионализъм и опит на нашите оператори, особено при работа с харвестера, като българският лошо позиционира машината при работа и действа при ниски скорости на работните органи.

Състоянието на чистите и смесените дъбови гори в Сакар. Разработване на методи за тяхното оптимално стопанисване

Получените сигнали за влошаване на състоянието на дъбовите гори в Сакар и затрудненото им възобновяване бяха причина за настоящите научни проучвания. В различни по възраст, състав и пълнота дъбови насаждения са заложени постоянни опитни площи (ПОП), в които периодично се извършват пълни таксационни измервания. Събират се също данни за количеството и качеството на подраста, прави се оценка на здравословното състояние на дървостоя и се установява богатството на хумус, pH, механичния и химичния състав на почвата.

Констатирано е, че за някои ПОП е характерен подраст от липа с височина 1.5 до 2.5 м и покритие 70-80 %, което затруднява естественото възобновяване. В други ПОП основен проблем е мъждрянът, който покрива над 80 % от площта. На места има силно зачимяване от житни треви. В много насаждения се образуват формации с преобладаващо участие на шестил, брекиня, явор, липа, клен и други, при наличие на дрян, глог, къпина, горска ягода, млечка, подбел. В повечето ПОП подрастът е с височина 15-40 см, до 50-60 бр./м² и покритие 70-80 %. Проблем обаче е зачимяването.

Направените досега проучвания показват, че в дъбовите гори на Сакар има сериозни проблеми. Те са както от здравословен характер, така и при тяхното отглеждане, превръщане и възобновяване. Смятаме, че след нови научни изследвания ще се направят обективни изводи и ще се предложат практически указания и препоръки за бъдещото рационално стопанисване на тези гори.

Възможности за увеличаване на използването на странджанския дъб (лъжник) в залесителните мероприятия

На редица места във Вътрешна Странджа, единично или на малки групи, се среща интересен ендемичен вид - странджанският дъб (лъжник). Той е изключително вискателен към въздушната и почвената влажност и расте на дълбоки богати почви предимно около дерета и влажни долини. Върху неговата биология и екология са правени много малко научни изследвания. Не е направено пълно картиране на разпространение му, не е отбелязван в състава на насажденията при лесоустройствените ревизии и се използва много рядко в залесителната дейност.

Проучванията на основните месторастения на лъжника започват през 2015 г., като се използва богатото семеносене. Събрани са над 30 кг качествени семена, които са засети в разсадник „Росенец“ на ДГС - Бургас. През 2016 г. периодично за тях са полагани необходимите грижи - поливане, плевене, окопаване. На 30.09.2016 г. е извършена инвентаризация, от която се вижда, че въпреки сухото горещо лято от заложените 3132 фиданки 2932 са напълно здрави, което представлява 93.42 %, и само 200 (6.38%) са загинали. Максималните височини на фиданките за отделните варианти са между 21 и 31 см, което показва много добър растеж.

През есента на 2016 г. от различни места в Странджа са събрани още около 260 кг качествени жълди от лъжник. Около 110 кг от жълдите са засети в разсадник „Росенец“, а останалите 150 кг - в разсадника на ДГС - Айтос. Същевременно с помощта на представители на ДГС - Звездец, са определени 5 територии с площ около 43 дка, върху които да бъде извършено залесяване с произведени фиданки от лъжника.

Други дейности, извършени от отдела

- Активно участие в обсъжданията на терен на съвещанията по маркиране на ЛФ и при подготовка на обекти, съвещанието за състоянието на иглолистните култури на територията на ЮИДП и други.
- Участие в заседанията на Националната комисия по лесозащита и в експертни съвети за обявяване на вековни дървета на територията на РИОСВ - Бургас.
- Експертна оценка на количествените стойности на плодоносенето и качеството на семената в насажденията от зимен дъб.
- Изготвено е подробно описание до горските и ловните стопанства от ЮИДП за вземане на почвени проби.
- Създадени плантации за семепроизводство от бяла акация в действащи държавни разсадници, заемащи обща площ около 800 дка

(на територията на ЮИДП има 2000 дка горски разсадници).

- За усвояването на свободните площи в разсадниците е проучена възможността за създаване на плантации от арония.

- Направено е предложение за производство на дървесни трески и пелети, с приоритет използването на труднопродаваемата и не-реализирана дървесина и част от отпадъчната горскодървесна биомаса, като странична дейност на ДГС и ДЛС.

- Предложени са методи и технологии при извеждане на осветления и прочистки без материален добив.

- Консултиране на колегията на територията на Държавните горски стопанства в Казанлък и Мъглиж за провеждането на авиоборба против боровата процесионка. Направените по-късно обследвания показват, че смъртността на вредителя в повечето от насажденията е над 90 на сто.

- След направен оглед на кверцетума в разсадника до с. Вълчаново в ДГС - Средец, е констатирано, че в голямата си част фиданките са в добро състояние и са с височина 3-6 м, и са направени препоръки за неговото възстановяване и продължаване на научните наблюдения.

- Извършени са наблюдения върху растежа и състоянието на отделни фиданки и създадени култури от каменен дъб, които показват, че този вечнозелен дъб е изключително сухоустойчив и не е възискателен към почвените условия, атмосферната влажност и осветлението.

- За устойчивото ползване на горската биомаса като възобновяем енергиен източник е определена отпадъчната горскодървесна биомаса и са предложени технологии за добива и преработката ѝ.

- Предоставени са някои проучвания за ползването на издънките гори за превръщане на територията на ЮИДП за Националното съвещание „Перспективи и насоки на стопанисване на издънковите дъбови гори“, проведено на 08-10.11.2016 година.

- В помощ на Община Бургас в лесопарк „Бургас“ са направени пълни таксационни измервания на основните дървесни видове и здравословното им състояние, което е база за препоръки за бъдещето стопанисване и извеждане на необходимите сечи.

- От ДГС и ДЛС са взети 109 почвени проби и са извършени 1080 анализа на почвите; 56 растителни проби и 336 анализа на фиданките и 13 водни проби и 80 анализа на водите. На основата на анализите са изготвени характеристики на почвените условия и конкретни препоръки за подобряване на лесорастителните свойства в базовите разсадници „Извора“ (ДГС - Айтос), „Поморие“ (ДЛС „Несебър“), „Димитровград“ (ДГС - Хасково), „Росенец“ (ДГС - Бургас), „Малката река“ (ДГС - Средец) и „Ветрен“ (ДГС - Мъглиж). Тази година предстои да се направят изследванията на разсадниците „Ливадището“ (ДГС - Котел) и „Блягарница“ (ДГС - Твърдица). По този начин се актуализират условията в разсадниците във връзка със залагането на нови семенща.

- Дадени са необходимите указания за профилактични мероприятия и провеждане на борба против загиване на голям брой фиданки от чемшир в разсадниците в региона на РДГ - Бургас.

- Консултирани са частни клиенти по оценка на плодородието на земеделски земи. За всеки обект е изработена експертна оценка на базата на получените резултати от извършените анализи. От извършените в лабораториите анализи постъпиха средства.

Състезания

Младите дървосекачи премериха сили в Тетевен

Международното състезание „Млад дървосекач“ се проведе за 5-а поредна година, на 31 март и 1 април, в Тетевен.

Организатор и домакин бе Професионалната гимназия по горско стопанство и дървообработване „Сава Младенов“.

В надпреварата участие взеха 7 отбора от професионални училища в България, Босна и Херцеговина, Македония, Чехия и три от Сърбия.

Напрегнато беше състезанието между отбори-

те в отделните дисциплини: поваляне на дърво, смяна на веригата, комбинирано и прецизно рязане, кастрене.

Първото място спечели отборът на ПГТСД „Сава Младенов“ - Тетевен.

Състезанието се проведе с подкрепата на ЮЗДП - Благоевград, СЗДП - Враца, и Общински съвет - Тетевен, Ловно-рибарски дружества - Тетевен, Троян, Луковит, „Агроланд - България“ АД, „Харвест Индъстрис“ ЕООД и Училищното настоятелство на гимназията домакин.

Това е пета поредна победа за българския отбор, а наградите бяха осигурени от „Хускварна“.

Инж. Зоя ПЕТРОВА
директор на ПГТСД „Сава Младенов“ - Тетевен

Тържествено откриване на състезанието

Поваляне на дърво

Смяна на веригата

Комбинирано рязане

Прецизно рязане

Кастрене

LX 100 - нов икономичен банциг от Wood-Mizer

Моделът LX 100 е първият от новата серия банцизи за трупи на американската фирма Wood-Mizer, чиято конструкция е подобрена в резултат на многобройни отзиви от оператори на такива машини от цял свят. LX 100 е създаден за непрекъсната и продължителна работа в тежки условия. Подобренията в конструкцията имат за цел увеличаване на здравината, ефективността, повече удобства при работата и по-добра видимост в зоната на рязане.

Нов дизайн на носещата рамка xFRAME

Важна иновация е новата конструкция xFRAME на рамката. На нея са монтирани пултът за управление, двигателят и главата на LX 100. Новата рамка xFRAME се движи на две релси и дава на оператора отлична видимост в зоната на рязане.

Работа с LX 100

Управлението на банцига става от централно разположен пулт. Удобна ръкохватка по цялата ширина на режещата глава се използва за бутане на главата напред-назад в случай, че банцигът не е оборудван с механизирано подаване. За увеличаване на производителността като опция се предлага оборудване за механизирано движение в хоризонтално направление, което осигурява много плавно и контролирано движение на главата. Използва се една от най-надеждните системи за такива случаи - верига и зъбни колела.

Механизираното движение на главата нагоре-надолу е стандарт. Позиционирането на лентата за всеки следващ ряз е удобно и много точно. Като опция се предлага електронно устройство за задаване на дебелините. С едно единствено натискане на бутон главата се придвижва автоматично до мястото на следващия ряз. За почистване на зъбите на лентата от смола и стърготини се използва система за принудително пръскане на вода или друга почистваща течност. Пръскането се включва автоматично, когато лентата започва да реже, и се изключва при спиране на рязането.

Основна рама на LX 100 с нова конструкция с изключителна устойчивост

Основната рама на банцига LX 100 има изцяло нова конструкция. Изработена е от стоманени профили с по-голямо сечение и по-дебели стени. Напречните греди са по-високи от надлъжните релси, което позволява тропите да се изтъркуват от вилиците на мотокара, а не да се пускат от високо и да се блъскат върху гредите. С банцига модел LX 100 могат да се разбичват трупи с диаметър до 70 см и всякакви дължини. Стандартно машината се доставя с рама от три секции и възможност за бичене на трупи с дължина до 5.4 метра. Чрез добавяне на допълнителни секции дължината на разбичване може да се увеличи колкото е необходимо. Банцизите от серията LX, както и цялото обо-

рудване на Wood-Mizer, се произвеждат в заводите на фирмата в САЩ и Европа и съответстват на всички изисквания за безопасност на машините в ЕС.

Технически параметри на банцига LX 100

Мощност на основния двигател:

7.5 kW стандартно оборудване (16 Amps при нормална работа)
11 kW опция (25 Amps при нормална работа)

Размери на тропите:

70 см максимален диаметър
64 см максимална ширина на разбичване (дължина на ряза)
5.4 -8.1 м дължина на тропите (зависи от броя и дължината на секциите на рамата)

Стандартно оборудване

Механизирано движение нагоре-надолу

Механизирано движение на лентоводителя

Автоматично почистване на лентата

Опции

Механизирано подаване

Устройство за белене на кората

Устройство за задаване на дебелините Networks

Представител на фирмата за България

„Екотехпродукт“ ООД

София 1186, ул. „Стар Лозенски път“ 38

office@ecotechproduct.com

тел/факс: 02/979 17 10

тел.: 02/462 70 35

тел.: 089 913 31 10

www.wood-mizer.bg

Петър КРЪСТЕВ - гид в „Green Tour“ - София

Природата е най-красивият модел, който може да ти позира

В един слънчев пролетен ден сме на упражнение по гендрология със студентите от ЛТУ в Борисовата градина. Към нас се присъединява любопитно момче с колело и фотоапарат. Плахо ни пита дали имаме нещо против да послуша и той. Разбира се, че нямаме. В едно малко тефтерче момчето започва да води записки. Сприятеляваме се и не след дълго ми разказва за неговото, на пръв поглед странно, „приятелство“ с катеричките и синигерите в любимата му Борисова градина. Имаше още няколко срещи и разговори за дървесните видове в най-големия софийски парк, който за него е втори дом.

Петър Кръстев е роден на 18.06.1979 г. в София. Завършва 39 СОУ „Петър Динев“ с профилирано изучаване на биология и химия. Занимава се с различни неща - работи в хотели като рецепционист, пиколо, сервитьор. Неговата голяма страст обаче е фотографията, с която се захваща 14-15-годишен, и която го отвежда във фотоателие, където работи като асистент-фотограф. От 2011 г. е част от НПО „Green Tour“, чрез който помага на туристи да опознаят столицата. Докоснете се до света на Петър - говорещият с природата.

- Петър, какво е за теб Борисовата градина?

- От няколко години Борисовата градина се превърна за мен в нещо много лично. В нея се събират много допирни точки от моите интереси - любовта към природата, уединението, фотографията. Открих за себе си парка като един храм в сърцето на града, храм, изпълнен с живот, далеч от стреса, грижите и неволите на действителността.

- Нашият разговор е в едно емблематично за лесовъдската колегия място - насажденията от черен бор край Обсерваторията, където са извършени първите залесявания в България. Ти прекарваш голяма част от времето си тук. Защо си избрал това място?

- Тук е едно от най-обичаните от мен места в парка. Тази красива гора от черен бор е любимият хабитат на едни от най-добрите ми приятели - малките катерички от вида *Sciurus vulgaris*, с които обожавам да общувам.

- Ти „разговаряш“ с катеричките, със синигерите, като се обръщаш към тях с имена. Как постигаш тази близост?

- Ами неизбежно е. Тези същества са създадени сякаш да помагат на човека. Ако имаш отношение към тях, няма да останеш разочарован. Особено ако си и фотограф. Според мен природата е най-красивият модел, който може да ти позира. Неподвластна на времето, но и много променлива, тя изразява всички състояния на човешката душа. И винаги можеш да откриеш красотата в нея, стига да имаш очи за това. И в най-студения ден, и в най-жаркия часове тя е все така красива и неповторима. Най-прекрасният декор за сцените с животинки, които са „посредници“ на доброто между природата и човека.

- Какво ти дава контактът с животните?

- Контактът с тях не просто разтоварва от натрупания стрес, но и зарежда с положителна енергия, както казват и хората, които са били в досег с тях. Няма по-голямо щастие от това да се докоснеш до живо същество в неговата естествена среда. В такива мигове човек се чувства жив и осмислен, нужен и хармоничен. Изпълва се с вдъхновение. Вдъхновение да продължиш напред. Вдъхновение да направиш света по-добро място, да споделиш това щастие с всички.

- Ти си тук почти целодневно. Какви хора срещаш в парка?

- В парка идват всякакви хора, с различни мисли и намерения, с цел и без цел. Тук срещам чудаци и странници, хора от всички слоеве на обществото. Някои просто си разхождат кучетата, други се наслаждават на уединението на природата, трети споделят интимни мигове. Всеки един ден е ново начало за различни ситуации, на които, искам не искам, ставам свидетел. Много хора идват, за да нахранят душите си с красота и със спонтанност, със спокойствие и светлина.

В този своеобразен оазис, както обичам да го наричам, на сред джунглата на съвременната действителност самата природа посочва по-лесен път към решаването на проблемите на човека, защото, както е казал някой: „Ако се фокусираш само върху проблемите, никога няма да откриеш решението им“.

- Атрактивен си и за децата, те бързо се разпалват и искат да постигнат същата близост с животинките като теб. Какви съвети им даваш?

- Много са важни търпението и правилният подход. Да знаеш какво точно е полезно за животните, не просто да им подхвърлиш нещо. Всеки, който наистина обича животните (както и при хората), трябва да е наясно с това. Хубаво е да знаем, че децата са това, което сме ние като личности, а не това, което говорим. В този смисъл трябва да им даваме личен пример за всичко, което искат да бъдат. Ако вие тормозите и малтретирате пред тях някое живо същество, те ще го приемат за нещо нормално. Ако ги научите да общуват с природата и как да са в хармония с нея, вие вече създавате личности, които са готови да се справят с всяка ситуация. Защото природата е най-добрият съюзник на човека, стига да я опознаем и да сме близо до нея. Дори и от време на време.

Мисля, че е хубаво да се организират и групи само за деца, на които да се показва как се общува с природата. Защото, когато излезем от домовете си, ние несъзнателно влизаме в друг дом и не е важно само как ще влезнеш в него, а как се държиш там и какво ще оставиш след себе си.

- Петър, ти си и гид в „Green Tour“ - София, вече 5 години. Какво разказваш на хората, които развеждаш из парка?

- Гостите, които посещават велотуровете, са най-често удивени. За тях София е един неповторим град със своята смесица на култури

и обичаи, съвременното и древното, цивилизацията и природата. Когато след разказите за историята на града и различните събития, свързани с изграждането на главните ни забележителности, се потопим в спокойствието и прохладата на зеления рай на сред града, хората са в пълен възторг. Няма чувство, равно на това да видиш как хората изпадат в еуфория, когато синигерите ни наобиколят и започнат да кацат по ръцете ни. Тази смесица от дух и природа, от присъствие и свобода, от спокойствие и красота предизвиква неповторими и недвусмислени емоции у гостите. Няма край на учудването от разнообразието на флората и фауната на парка, започва се и снимане кой с каквото може. Когато споделят моята „тайна градина“, хората загубват представа за времето и обикновено турът се забавя. Много от гостите се връщат и след това, водят и други.

- Скоро ти представи фотоизложба в Клуба на фоторепортера. Какво е посланието на снимките ти?

- Аз споделям схващането, че „една свещ не губи от светлината си, ако запалиш хиляди други“, както казва суфи мистикът Мевляна Руми. Може би и това е част от смисъла на моите снимки. То е следствие от възторга, който е породен от допира ми с природата. Тази непосредствена близост ме кара да се чувствам щастлив всеки ден, а защо да не го споделя и да не помогна на хората да намерят пътя към себе си и към другите по един различен начин? Шекспир е споделял, че „едно докосване до природата прави целия свят семейство“. Надявам се моите снимки да предадат това, което прави природата за нас - умилостивява, преоткрива, споделя, вдъхновява и омилотворява.

- Коя е най-добрата снимка, която си правил?

- Това могат да кажат само тези, които са виждали моите снимки.

Според мен фотографиите ми са още далеч от съвършенството. Човек се учи и усъвършенства постоянно. Да не забравяме, че те са бледо копие на това, от което са вдъхновени. Истинската красота на природата може да бъде усетена на живо, с всичките ни сетива. Спомням си думите на един световноизвестен фотограф, че „нашите очи запечатват хиляди красиви снимки всеки ден“, стига да им дадем шанс. Във всеки от нас има поне по един музикант, художник, поет, фотограф, а защо не и всичко заедно, който чака да бъде пробуден. От нас зависи дали ще му помогнем, или ще го потиснем. Всичко може да бъде изкуство, стига това да ни носи вътрешно удовлетворение и да прави малко по-добри и свободни нас, както и хората, с които го споделяме.

- Какво би посъветвал хората за отношението към живота свят?

- Първо, никога, никога, никога не прекъсвайте връзката си с природата. Тя е от жизнено значение не само за тялото, но и за душата на всеки човек. Ако има място, където може да намерите безусловно и безгранично спокойствие и вдъхновение, това е природата.

Този храм никога няма да бъде подвластен на парите, на дискриминацията. Всеки, който скъса пъпната си връв с природата, прекъсва и пътеката към любовта и щастието. В символиката на повечето религии присъстват природни сцени или са вдъхновени от природата. Различни природни мотиви и сюжети са вплетени почти във всяка форма на изкуство или поне в най-успешните му форми.

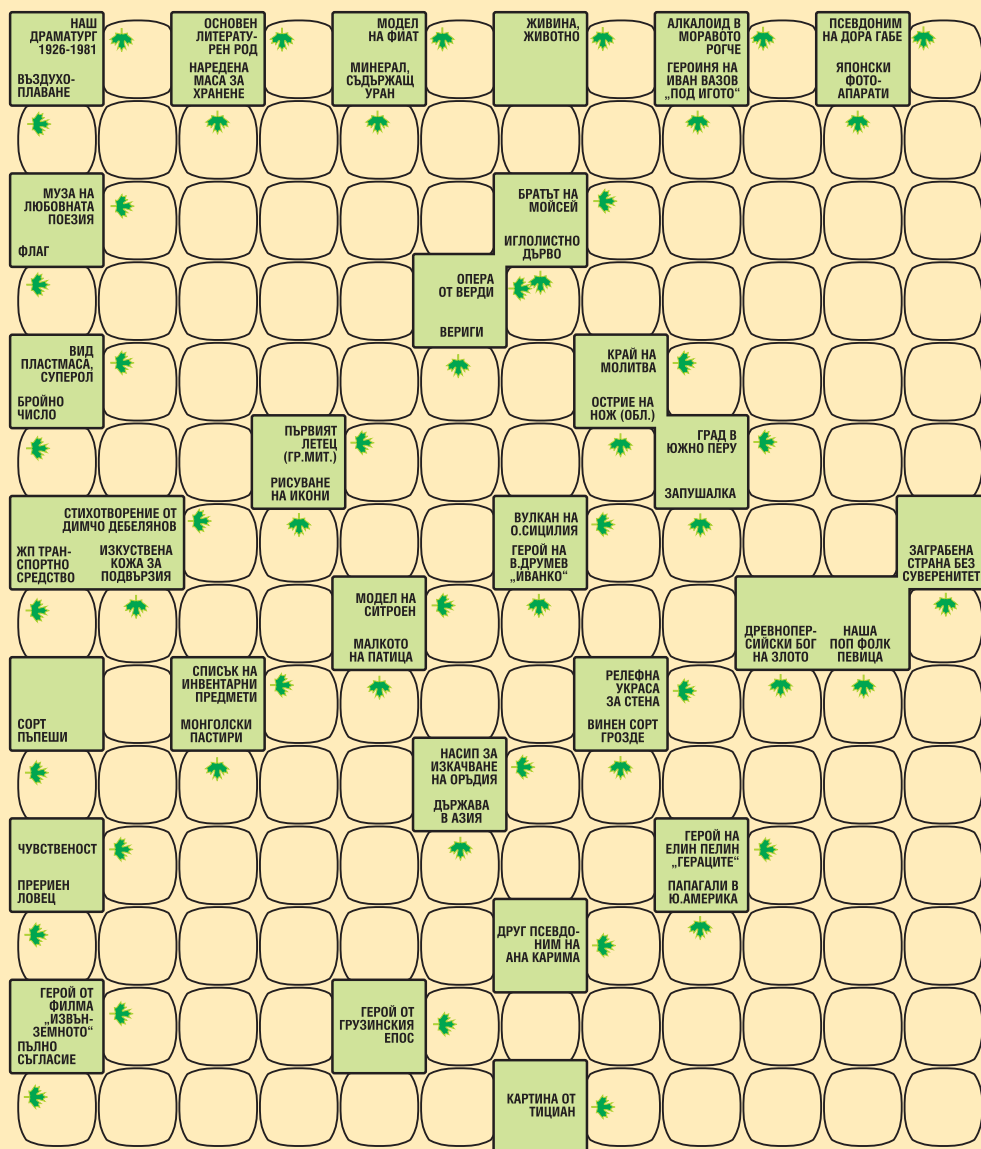
Второ, пазете природата. В нея няма нищо случайно и самоцелно. Колкото и да изглежда хаотична, нелогична и спонтанна, ако се вгледате дълбоко в нея, ще видите механизмите, на които се подчинява съществуването, и ще откриете дълбока хармония, красота и последователност. Всички живи същества дишаме един въздух. Всички сме свързани пряко и непряко с природата. Ако не я почитаме, ако не я уважаваме и пазим за следващите поколения, не ни чака нищо добро. Тя е жив организъм, велика, но и фина душа, самозабравила се в споделянето си с нас, защото ни обича истински. Някое живо същество освен човека не се възползва от природните дадености, но ние имаме и знанията, и уменията да я градим, да търсим баланса във всичко.

И трето, никога не подценявайте силата на природата и не очаквайте да бъдете силни далеч от природата. Неслучайно идеалните условия за много спортове, бойни изкуства, духовни практики са именно сред природата. Всеки парк е опит за достъпно копие на природата. Умален вариант на нейната красота и жизнена сила запечатваме във всяка градина, саксия с цвете, двор, нова фиданка. Пазете ги и създавайте нови.

**С госта разговаря Евгени ЦАВКОВ
Снимки Петър КРЪСТЕВ**

Саморасляци

РЕЧНИК: ААРОН, ИКА, ИТИ, ЛЕДЕРИН, ОПАНОЛ, ОТЕНИТ

СТЕФАН КРЪСТЕВ

Старият горски Бай Нено Балканджията успокоява жена си, която току-що е взела пенсия.
- На Запад се смеят на такава пенсия, а ти плачеш...

Младата засукана съседка се оплаква на Неновица:
- Твоят съпруг е страшно некоректен.
- Защо ма, Гинче - чуи се Неновица. - Какво ти е направил?
- Откъде да знам, момиче ли е, момче ли е...

Неновица мърмори на стария горски:
- Стрига вече, Нено, не те разбирам, как може да виждаш във всеки мъж в гардероба любовник!

След петнадесетина години от последното си идване в София, бай Нено отново е пред министертството. Гледа опашка се извила.
- Сега пък за какво е тази опашка, пак ли за началници?
- Да, да, заставай и ти.
- Къде ти, голяма е.
- Нищо, нищо, още по-бързо минава...

Бай Нено се модернизирва, дават му вкъщи робот, който засича лъжите. Синът му се прибира и Нено пита:
- Къде беше?
- На училище.
Роботът изпуква.
- Е, на кино...
Роботът пак пуква.
- Добре де, на стриптийз бар.
- На твоята възраст аз дори не поглеждах порно.
Роботът изпуква.
- Ха, ха - обажда се Неновица,
- все пак е твой син.
Роботът изпуква...

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БРОЙ 3/2017:

ВОДОНАВНО: Изречение, Макарони, Нанометър, Мер (Фил и Стив), Пас, Фен, Ни, Око, Пад, Ар, Арт, Машинисти, Министър, Да, Анкара.
ОТВЕСНО: „Измамена“, Ама, „Ранени души“, Декор, „Ина“, Чам, Инин, Череп, Иск, Нота, Аста, Виньс, Картър (Джими), ЕИР, Мортира.

TÜV NORD - Вашият надежден партньор

Сертификация за отговорно стопанисване на гори

Сертификация за проследяване на продукцията

за контакти и допълнителна информация:
4000 Пловдив
ул. Науден Геров №13
тел.: 032-624243;
моб.: 0894 909 552
www.tuev-nord.bg

Обикам България

От кал да е, къща да е

Все искаш да отидеш до едно много желано място и все не можеш. И изведнъж, както зареждаш кола на бензиностанцията на магистрала „Хемус“, дигаш очи и виждаш табелата за... „твое“ място. Така стана. Така е трябвало да стане.

На 70 км от София, с. Осиковица, в махала Владовци, се намира една до нереалност магична художествена галерия - „Оригиналите“. Там ме изчака - цели осем години! - един загадъчен пастир, повел на водна паша овчиците си и моето нетърпеливо въображение. Ето го водното огледало и пастирът е тук. Отсъствал е, реставриран е и е сложен отново в езерото точно преди да дойда. Преметнал гегата през раменете, върви към мен, откогато аз вървя към него. Не искам да го наричам инсталация, но името ще ѝ кажа - „Водна паша“.

Нетърпелива съм за „Градежът“ - къща-пластика, къща-скулптура. Обитаема скулптура. Построена е от плет и кал - материала на Създателя. В нея може да се живее, в нея ти се иска да живееш. Какви сънища можеш да сънуваш тук, какъв изобщо ще се събудиш тук! Омагьосващо е дори, когато от дървения умивалник потече вода. А от терасата на къщата вече те мамат галерията насред поляната.

Винаги съм казвала, че галериите са особено място. На всеки човек те умеят да пуснат по нещо в душата, но такава, каквато направи скулпторът Павел Койчев - на открито, на близо 30 декара площ, с над 50 свои творби, може да се види веднъж-дваж в живота. Пластиките на скулптора са много ценени и много частни европейски галерии притежават неговите творби. У нас могат да се видят в Националната художествена галерия и Софийската градска художествена галерия. Но как удивително те успяват да осмислят пространството сред гората и хълмовете на предбалканското село. Да са тук заслугата е на притежателя на имота Мирослав Михайлов, който като истински ценител и меценат го предоставя за галерията.

Защо скулптурите са навън, е ясно - на монументалните творения им трябва свобода. Колко обаче изненадващо е да намериш цяла галерия във външната среда. Вътрешната ми среда приема с благодарност белите скулптури от „Оригиналите“, които са „порасналите“ пластики на Павел Койчев, защото той работи от 1967 г. и има над 600 творби. Приема и цветните двуизмерни, изрязани от PVC, фигури на Ева и Адам, които „тичат“ между дърветата, и инсталацията няма как другояче да се казва освен „Изкушението“.

Никога не съм се срещала с Павел Койчев, когото смятам за гениален творец, от ранга на Хенри Мур и Кристо, и не знам дали се нуждае от моето „гениално“ отношение към него. Но го има. Точно час преди срещата ми с пастира и къщата минахме по моста в тетевенския квартал Полатен. Мостът е строен от прадядото на Павел Койчев, когато е кмет на града. Невидими са пътищата на съдбата, когато решава да ти направи скъп подарък. Тогава е трябвало да стане. И стана.

Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ

ПЪРВОКЛАСНО КОСЕНЕ

ЗА ВСИЧКИ ТЕРЕНИ

Косачките Husqvarna са производителни и ефективни, с добре обмислени, ергономични решения. Оборудвани са със здрави косилни апарати за първокласни резултати при всяко косене и високотехнологични двигатели, които се стартират лесно. Husqvarna LC 356 AWD е лидер в класа си – косачка, която ще предостави необходимото за здрава и добре поддържана градина.

HUSQVARNA LC 356 AWD

Производителност от висок клас със задвижване на всички колела. Идеална за големи градини с наклони и висока трева. Иновативна система за задвижване AutoWalk™.

 Husqvarna®

АГРОЛАНД-БЪЛГАРИЯ АД, София 1700, ул. „8-ми декември“ 13, тел.: 024 666 910
e-mail: info@agroland.eu
www.husqvarna.bg